

NEAUTORIZIRAN TRANSKRIPT
JAVNE RASPRAVE O ZAKONU O GENETSKI MODIFICIRANIM ORGANIZMIMA
U ORGANIZACIJI USTAVNOPRAVNIH KOMISIJA OBA DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH
održane 05.12.2008. godine

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Pozdravljam vas i iskazujem izraze dobrodošlice u ime Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH. Ovdje sa mnom za stolom je, ja sam Šefik Džaferović, predsjedavajući Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma. Ovdje sa mnom za stolom je gospodin Slobodan Šaraba, zamjenik predsjedavajućeg Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH i ja ga pozivam, da vas i on u ime te komisije pozdravi.

SLOBODAN ŠARABA

Uvažena gospodo, želim da vas sve zajedno pozdravim u ime Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, da vam zaželim da svi zajedno, na ovoj javnoj raspravi koja je organizovana danas, i u čijoj organizaciji su učestvovala obadvije Ustavnopravne komisije, dođemo do odgovora na sva ona pitanja koja su se pojavila u proceduri razmatranja ovog zakona u Parlamentarnoj skupštini. Vjerujem da ćemo na ta pitanja dati korektna i konkretne odgovore i da ćemo uspjeti da ovaj zakon u parlamentarnoj proceduri što prije usvojimo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam gospodine Šaraba.

Poštovane dame i gospodo, dakle danas se nalazimo ovdje u plavoj sali Parlamentarne skupštine BiH, s ciljem da obavimo javnu raspravu o jednom vrlo važnom zakonu. Zakonu koji tretira neobično važnu problematiku, to je problematika genetski modificiranih organizama, dakle o Zakonu o genetski modificiranim organizmima.

Rasprava na Domovima Parlamentarne skupštine, bar na Predstavničkom domu je bila jako živa, bilo je puno diskutacija, ljudi su postavljali, poslanici i zastupnici, razna pitanja. Postoji zabrinutost kako će se sve skupa ovo odraziti na stanje sigurnosti hrane i njene ispravnosti u BiH. Mi smo se, nakon što je zakon primljen uparlamentarnu proceduru 18.08.2008. godine i nakon što je on usvojen u prvom čitanju od strane Predstavničkog doma na sjednicama od 24.09. i 07. i 08.10.2008. godine, odlučili da zbog značaja zakona obavimo javnu raspravu.

Javna rasprava je određena da se održi na 49. sjednici Predstavničkog doma od 09. septembra 2008. godine. Odlučeno je da obje komisije na današnji dan, dakle 18.11.2008. godine održe raspravu. Danas za ovu raspravu imamo dvije vrste poziva. Jedan je ovaj specifični ili posebni poziv koji je upućen predstavnicima Vijeća ministara, Agencije za sigurnost hrane BiH,

Agencije za zaštitu bilja BiH, članovima stručne Međuresorne radne grupe, recezentima stručne brošure genetički modificirani organizmi i bio sigurnost, predstavnicima Federalnog Ministarstva poljoprivrede i vodoprivrede i šumarstva, Kantonalnih ministarstava nadležnih za oblast poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS i Vlade Brčko Distrikta BiH, Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, kao i predstavnicima vjerskih zajednica u BiH.

I drugi poziv je generalni poziv koji je upućen svim zainteresiranim u BiH, a koji imaju opravdani interes da učestvuju u ovoj raspravi, da se odazovu današnjoj sjednici, kako bismo još jedanput, evo ovdje javno, razmotrili rješenja u predloženom zakonu, a nakon ove javne rasprave, slijedi odlučna faza, ili odlučujuća faza u Parlamentarnoj skupštini BiH. To je raspravljavanje na sjednicama Parlamentarnih komisija, dakle Ustavnoopravnih komisija o amandmanima, eventualni popravci zakona i nakon toga usvajanje zakona u oba Doma Parlamentarne skupštine BiH, u drugom čitanju, čime bi ovaj zakon bio usvojen.

Hvala svima koji su se odazvali našem pozivu, koji su danas prisutni ovdje u ovoj sali, i plan današnjeg rada je takav, da će nam se prije svega obratiti predstavnici Vijeća ministara, odnosno Agencije za sigurnost hrane, direktor zamjenik, ja ne znam kako su se oni dogovorili, ovdje su prisutni, a nakon toga će svi ostali prisutni imati mogućnost da ovdje za ovom govornicom uzmu riječ. Neka govori ne budu duži od 10 minuta, mislim da se u 10 minuta može kazati sve što je pametno. Nakon toga javna rasprava će biti okončana. Mi ćemo vas pažljivo saslušati, a nakon toga na sjednici komisija, na sjednicama komisija, svakako analizirati ono što danas bude kazano ovdje u ovoj sali i eventualno to uobzirit putem amandmana na sam zakon, ako zatim bude bilo potrebe, i onda ići sa usvajanjem zakona u Parlamentu.

Nakon rasprave, danas, predviđena je i jedna mala zakuska dole u prizemlju, u restoranu zgrade za sve učesnike. Dakle, i za medije, i za vas koji ste ovdje, za sve nas koji danas radimo ovaj posao, i evo ja vas odmah prije samog početka pozivam na konstruktivan rad, a nakon toga da se nađemo na druženju poslije ove javne rasprave.

Ja sada dajem riječ direktoru Agencije za sigurnost hrane, da nas upozna sa osnovnim elementima ovog zakona, da nam predstavi dakle zakon, a nakon toga vas pozivam da aktivno učestvujete u raspravi.

Neka direktor uzme riječ.

Jeste li podijelili obrasce za prijavu za raspravu?

Jeste.

Imaju li obrasce pred sobom za raspravu?

Da li imate pred sobom prijavne obrasce za raspravu?

Imate. Ja vas molim da popunite obrasce, napišete vaše ime i prezime, instituciju iz koje dolazite, funkciju. Ko nema neka se javi dobit će, da se to dostavi meni ovdje, kako bih mogao da vas prozivam po prijavljenim obrascima.

Ako nema, vi provjerite zašto nema, i donesite, tu stvar završite.

Izvolite direktore.

Obraćajte se Vi slobodno, učesnicima tamo, samo Vi izvolite.

_____ (?)

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici, poštovani profesori .../mikrofon isključen/ ... i planirao da pripremi i predloži ovom cijenjenom Domu ovaj zakon, Zakon o genetski modificiranim organizmima, koji BiH, nažalost nema. Većina zemalja ima ovaj zakon. Mi smo u prošloj godini, u saradnji sa našim ... stručnjacima u BiH, čitavu godinu radili na ovome, pripremi ovoga zakona. Imali smo dosta sastanaka, dosta rasprava. Ugradili smo u ovaj zakon ... EU, i po našem mišljenju, godinu dana jedan zakon, koji cijenimo da može odgovriti ovome vremenu.

Ja ne bih ovdje sada sve nabrojao, ko je sve učestvovao u ovom zakonu, ali bih isto tako naglasio da u ovom zakonu su ... i komentari i mišljenja svih institucija u BiH. Ovdje kada govorim o institucijama, onda mislim na Ministarstvo pravde, Ureda za zakonodavstvo i nazočnih institucija entiteta RS, entiteta Federacije BiH i Vlade Brčko Distrikta.

Ovaj zakon je rađen konslaveno, i kao što vidite, pripremili smo jednu brošuru koju smo dostavili, i za koju smatramo da je jedan prvi korak, koji će približiti ovome gospodinu materiju našim potrošačima, a što jest cilj Agencije kao naučne institucije po Zakonu o hrani, da što bolje približi ono, i da nam odgovor, šta to zapravo jedemo.

Komentari, konsultati institucija entiteta iz institucija državnih organa, mi smo ugradili u ovaj zakon. Ovaj zakon smo i transparentno... i isto tako uporedo da bih mogli dati jedan adekvatan odgovor, kako jedino pripremamo i podzakonska akta, ... i mogu odgovorno ovdje izjaviti, da u BiH sada imamo dvije laboratorije koje mogu svaki trenutak da ispituju da li imamo ... genetski modifirane hrane u proizvodu ili ne.

Donošenje propisa, usavršavanje propisa sa direktivama EU... i svi ti propisi su vezani jedni za druge. Ja ću ovdje samo spomenuti, da smo u prošloj godini, ... da naši potrošači na ...

Ja bih samo pokušao, i što kraćim crtama, da nama ovaj zakon približim.... U zakonu smo tačno naveli sve ... zaštite, stavljanje hrane na područje BiH na tržište i u organizam ... Evo još jednom, podsjetit ću, da je ova problematika trenutno regulisana u Zakonu o hrani, gdje je jasno propisano da se na tržište BiH, može staviti genetski modificirana hrana uz saglasnost entiteta..., uz saglasnost Agencije za sigurnost hrane, koja traži tu saglasnost od Vijeća ministara. ... da otklonimo sve ove nedoumice, ali opet kažem, ovaj će pružiti našim potrošačima jedan odgovor, odgovor koji se zove odgovor na pitanje ...koje se zove pitanje šta to jedemo ... da uz vašu podršku, uz podršku svih vas, reći ću da je Agencija samo ove godine angažovala preko 60 profesora, naših profesija, da jednostavno to, da nam pomognu u donošenju propisa, to je najbolji način da zaštitimo naše potrošače od ovoga pitanja ...

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepo direktoru Agencije za sigurnost hrane. Ja sam upravo sada, prije nego što dam riječ sljedećem govorniku, dobio Mišljenje Direkcije za evropske integracije oko

usklađenosti ovog zakona sa pravnom stečevinom EU. Vi znate da zakoni moraju biti usklađeni sa tom stečevinom. I ja ću vam sad ukazati na nekoliko detalja, da ih možete svi imati u vašoj bilježnici i eventualno da ih prokomentirate. Ovdje se kaže da je na osnovu izloženog, a uzimajući u obzir dostavljeni uporedni prikaz odudaranja odredbi Nacrta zakona sa AKI-em, dajemo mišljenje da je Nacrt zakona o genetički modificiranim organizmima djelimično usklađen s navedenim aktima EU. Međutim, smatramo da bi bilo potrebno izvršiti jezičku i pravnu redakтуру teksta, radi postavljanja jasnoće i preciznosti u skladu sa kriterijima utvrđenim jedinstvenim pravilima u izradi pravnih propisa u institucijama BiH, vodeći računa o korištenju iste terminologije za pojedine pojmove u cijelom tekstu Nacrta.

Smatramo takođe, da je potrebno skrenuti pažnju na odredbe člana 54. i 69.g) u vezi sa prijevozom genetski modificiranih organizama, obzirom da su iste u koliziji sa članom 5.c) kojim je propisano da se odredbe ovog zakona ne primjenjuju na kopneni, željeznički, zračni, pomorski, riječni prevoz genetički modificiranih organizama. Sastavni dio mišljenja i uporedni prikaz i ovjerena izjava o usklađenosti Nacrta normativnog akta sa stečevinom AKI-em.

Ja ću Vama ovo dati direktore, Vi to malo pogledajte, pa vidite šta mi tu moramo sve skupa uraditi, imamo još 15 dana od danas, prije nego što bude održana sjednica Ustavopravne komisije. Malo to izanalizirajte, bit ćete pozvani na sjednicu komisije. To sam imao potrebu da kažem da se zna da je i to kazano ovdje u javnoj raspravi.

Hvala vam lijepa.

Ko dalje želi da govori?

Nisu vam pripremili ove obrasce, meni ništa nije doneseno.

Ko se javlja za riječ?

Izvolite, izvolite predstavite se za govornicom, radi zapisnika.

Obrasce prijavne za diskusiju, jel? Pa ne morate, meni je to, možete ostaviti ovdje kod mene, dođite ovdje za govornicu i izvolite obratite nam se, kažite nam šta imate.

_____ (?)

Poštovani članovi komisije, malo je nezgodno, leđima sam vama okrenuta, poštovane kolege i dragi gosti,

Moje je ime ...(ne razumije se), dolazim ...(ništa se ne razumije, jer ne govori u mikrofon)

Ovdje se nalazim kao član radne grupe za izradu Zakona o genetički modificiranim organizmima ... Nadam se da ću uspjeti da kažem sve što imam u ovih 10 minuta ...

Na samom početku u članu 1. u stavu 1. spominju se dva ..., to su genetički modificirana ..., a u stavu 2. genetički modificirana hrana i hrana za životinje...

Stručnjaci ili neki iz ove oblasti bi morali znati da se genetički modifikati, transformati, vrše uglavnom ..., a pogotovo se to odnosi na pitanja koja treba da regulišu ovaj zakon. Postoji poseban zakon, je Zakon ... regulativa o genetički modificiranim mikroorganizmima, koji se odnosi na upotrebu ... Na kraju, zakonom moraju da se vrate nadležnosti ministarstvima entitetskim i odjeljenjima za poljoprivredu Distrikta Brčko, koja im po ovoj problematici pripadaju. Ovdje se u zakonu nigdje ne spominju.

Dalje, u tom smjeru, ovim zakonom se dozvoljava uz određenu proceduru ... Takođe ni za BiH nema nikakvih ... za komercijalnim ... genetički modifikovanih organizama, prije svega, jer ima sasvim dovoljno obradive površine da zadovolji svoje potrebe hrane, pa i za izvoz. I druga stvar, nema potrebe da budemo eksperimentalni poligon ... To spaja jedno tržište koje je zavisno od ... kompanija...

U tom pogledu, još ovo da kažem, neki stručnjaci koji su ... ovaj zakon, nisu našli za shodno da kažu, ... izvrši testiranje na teritoriji BiH... Oni se na jedan tačan način moraju testirati na teritoriji BiH. Čak ni to nije spomenuto u ovom zakonu. U tom smislu, insistiramo da se ovim zakonom, u najmanju ruku zabrani slobodno ... genetički modifikovanih ... Još jednom ću da naglasim nazive ...

Pitam se samo, koja država i koji Dom predstavnika, ministara ima hrabrosti da usvoji jedan ovaj zakon, misleći na sve nas ...

Nadalje, čitajući zakon u članu 5. pročitala sam jedan od najvećih naučnih ..., a to je da se živi organizmi mogu ... U tom pogledu smatram da ovaj zakon predstavlja jednu značajnu naučnu sramotu ... U ovom kontekstu, želim još da spomenem ... U ovom kontekstu, dalje želim još da kažem da, prilikom osnivanja Vijeća za sigurnost ... trebalo bi, insistiramo da se uvede pojam pozitivnog ...Članove ovog vijeća ne može imenovati Agencija za bezbjednost ... Njih moraju da biraju i da predlože naučno istraživačke institucije na univezitetu, akademije i ostale institucije sa značajnim ...

I da kažem u vezi laboratorije. U laboratoriji za testiranje genetički modifikovanih organizama u BiH nema. Laboratorija koja bi mogla da testira genetički modifikovana organizme, odnosno ... genetičkih modifikata, mora da bude akreditovana... To je jedna jako duga procedura. PO mom saznanju ni jedna laboratorija u BiH nije članica ... koje su specijalizovane za ove analize ...

Toliko od mene i hvala vam što ste me saslušali.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama na ovim kritikama koje su iznesene na zakon. Vidjećemo šta tu stoji, šta ne stoji. Razmotrićemo to svakako. Vi ste snimani, nemojte se sekirati, bit ćete prekucani od riječi do riječi, svako od vas, počev od mene pa dalje.

Ko je sljedeći za raspravu voljan?

Izvolite za govornicu, predstavite se.

Kažite iz koje institucije dolazite, da ne ponavljam, to važi za sve.

_____ (?)

Cijenjene kolege poslanici, cijenjena komisija, cijenjeni profesori...

Kolegica, sad upravo što je govorila, ja sam se sjetio mojih riječi kad smo počeli raditi ovaj zakon, ja sam bio u neformalnoj grupi za izradu zakona. Treba uzeti... ja sam se zalagao da kontrola živih organizama...je li to zdravo što uvozimo, što jedemo, znači moramo imati taj

zakon. ... i dodatni zakoni će biti još rađeni, kad budemo imali probni Zakon za šumarstvo, spomenuli ste ... šumskog drveća ... kad budemo imali ovaj probni zakon, onda ćemo moći kontrolisati hotikulturalni materijal i šumski materijal, kad budemo imali probni Zakon za poljoprivredu ... onda ćemo moći kontrolisati proizvodnju što mi proizvodimo, genetički modificirane organizme, mi to ne znamo. Mi ćemo reći, mi to ne proizvodimo, zato baš što ne proizvodimo, zato što nemamo kontrole.

Znači moramo sve te krovne zakone prvo napraviti kroz direkcije, ovo je pionirski poduhvat što je radio gospodin Mačkić ... On pokušava da nas zaštiti, samo da nas zaštiti od genetički modificiranih organizama. Mi imamo mnoge predrasude o ovome, i u principu ne znamo kako djeluje, šta djeluje, zašto djeluje. Trebat će još dugo godina da se to ispita, to se ne može ispitati za godinu, dvije, deset godina...ne trebamo znači, sad odbaciti znači ovaj zakon, reći ovome ne, zato što on ne tretira ... proizvodnju ... duge diskusije upravo oko toga, ja sam se zalagao da se uvrsti znači ta proizvodnja i da utiče znači i biljke i uvoz biljaka i svega ovoga. Ovo je zakon koji tretira samo problematiku hrane.

U principu vi kažete ne može ni jedna laboratorija. Hoćete da ja kažem da ovdje na fakultetu sa priličnom opremom koju imamo ovdje izvršiti kontrolu. Zašto? Pa zna se spektar tih gena koji se koriste znači za modifikaciju... A jedino kad budemo imali te dvije laboratorije, moraće biti još jedna re... koja će kontrolisati rad tih laboratorija. Znači, možemo obaviti znači sve kontrole, znači ovdje. Ovdje kolegice, znači niste u pravu, ja sam vama pružio ... u ovoj oblasti, nego vi, vidim imate razmišljanja kao što sam ja imao razmišljanja prošle godine kad se radio znači ovaj zakon. Da bi na kraju došlo do toga da je to tako. Mi moramo imati mehanizme da se zaštitimo. Zašto? Zato što će nam uvesti sve i svašta. Ovo je znači zakon koji vodi Direkcija za kontrolu hrane....

Dobro, hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Samo malo glasnije govorite, ja sam se naučio da malo glasnije govorim, ne radi nam ozvučenje. Ne radi nam ozvučenje, ovo je sala koja je nanovo obnovljena, tek svježije obnovljena. Nismo još ugradili ovu opremu elektronsku, pa malo, ja se nadam da nećete oštetiti grlo, malo glasnije govorite.

Sljedeći se za riječ javio ili javila, da vidimo, izvolite, zamjenik direktora, a neka se pripremi, a ovo je gospodin Zoran Đerić.

Izvolite.

ZORAN ĐERIĆ

Gospodo poslanici, dragi gosti, ja sam Zoran Đerić, zamjenik direktora Agencije za sigurnost hrane BiH.

... da kažem nekoliko stvari vezane za donošenje ovog zakona, za potrebe ove države koje ima i u krajnjem slučaju da se uredi ova oblast. ... koje je u članu 72. jasno definisano da

agencija ima ulogu da predlaže i Vijeću ministara, a i Parlamentu da donosi zakone iz oblasti hrane. Ovaj zakon o genetski modificovanih organizma je upravo proistekao iz tog.

Vidite ja sam ... razlozi su mnogi, pogotovo, ponukalo me diskusija kolegice iz Banja Luke, vidim da je prilično pripremljena za diskusiju, kad je u pitanju ... Vidite, u svijetu je politika sigurnosti hrane... u smislu ... kontrole finalnih proizvoda na sve ... integrisani sistem bezbjednosti hrane. Dakle ... i onda je BiH ... odgovarajuće zakonske regulative koje treba ... da bude osnova jednog takvog sistema. Zato je ovaj zakon ... Zakon ... je izuzetno složena i zahtijeva prethodno ispitivanje, kao i ... između članica EU... i evropske komisije ... Koliko ja znam, BiH je prije nekoliko dana ... jedan takav sporazum... i kao zemlja koja je potpisala Sporazum o pristupanju...

Ovo je prilično restriktivan zakon, nije liberalan. Ovaj daje mogućnosti da se slobodno na ... BiH ... Moraju biti zastupljene mnoge procedure da bi se došlo do... U ovom zakonu su korištene EU, i to je jedan cijeli niz, set ... koji ovo definiše. I ona su ugrađena u ovaj zakon. Dakle, direktiva ... izmijenjena direktiva 2001/18 ...Uredba 1829/2003, to je taj famozni protokol koji reguliše stavljanje na tržište ... i stočne hrane koji sadrži ... o genima.

I takođe direktiva koja, 1825 uslove ... Hoću da kažem da je kroz ovaj zakon su definisani svi nadležni organi. Dakle, nadležni organi u ovoj državi koji upravljaju ... i koji su nadležni da sve moguće bitne situacije...

Ovaj zakon je dobra osnova za uspostavljanje laboratorija Zakon o hrani je definisao princip akreditacije laboratorije. Problem je u ovoj državi što laboratorije ne pokreću pitanje.. Upravo iz tog razloga mi u BiH imamo preko 50 laboratorija, koje svi žele da rade sve i svašta... a ne da svakodnevno u novinama imamo razne ... šta mi to jedemo i tvrdnje da jedemo ovo ili ono, da li jedemo hranu sa genetski modificovanim organizmima ili bez njih.

Moram još samo jednu opasku, na kraju ću da kažem, genetski modificovani organizmi i genetski modifikati su prisutni jako dugo u mnogim zemljama... i u BiH. Prijetila je svim zemljama ... kriza, a zna se dobro gdje se genetski modificovani koriste organizmi, pogotovo u medicini, u proizvodnji medicinskih preparata... a sve preparate su ljudi rado prihvatili kada je u pitanju zdravlje.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam gospodine Đeriću.

Naravno, kako da ne evo sada, uvažena dama se javila, pa ćete vi onda imati riječ. Izvolite.

(?)

Ja ne bih ništa da diskutijem, samo sam htjela da postavim jedno pitanje.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Kome?

_____ (?)
/ne čuje se/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hajde završite Vi za govornicom, pa Vi kažite.

_____ (?)
Samo pitanje, ništa drugo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hajde pitajte.

_____ (?)
Samo me zanima ... i na osnovu čega su utvrđeni ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zamolio bih, kad budete pitanja postavljali i kad budete diskutovali, izađite ovdje, snima se, ovo što ste kazali sada, bit će sada na neki način reprodukovano kroz njegov odgovor, ali mora se snimiti sve što se kaže. Tako da vas ja molim da za govornicu izlazite.

Izvolite.

_____ (?)

Poštovana kolegice, pitanje laboratorija, pitanje je dosta razvijenih zemalja, i mi ovim zakonom stvaramo uslove. Ja sam odgovorno rekao, ... sam obišao, ... se uvjerio, jer moram svake sekunde znati, ovdje u ovoj državi ko šta može da ispita. Imali ste piće ... Javnost pita agenciju, ima li ili nema. Ova zemlja ne može ispitati ..., ali može laboratorija Austrije. Mnoge razvijene zemlje nemaju laboratorije, nego se oslanjaju jedna na drugu. U ovoj državi imaju dvije laboratorije. Zamolio bih direktore tih laboratorija, da izađu da kažu mogu li ili ne mogu kontrolisati.... Svaki dan sam u kontaktu. Svaki dan razgovaramo kako i na koji način način uspostaviti laboratorije, pripremiti jednu laboratoriju, pripremiti prema Vijeću ministara. Da Vijeće ministara ... da je to ta laboratorija, veoma odgovoran posao. I moramo se tom dijelu ... A što se tiče agencije, odgovorno tvrdim da su u tom dijelu odgovorne konačno. Mi moramo sagledati stanje. Stanje prije dvije godine je bilo da niko u ovoj državi nije imao ... laboratorije, da nije znao šta ima, ko šta može uraditi, šta ima od materijalno tehničkih sredstava... ima epruvetu, ko šta može da ispita, to je veoma važno. I agencija u saradnji sa svim institucijama, ja bih zamolio ovdje da ... u članu 3. kolegice, Vama iz Banja Luke se sad evo, da iskoristim priliku, nadležni entitet, kad kažem to je nadležni entitet RS i sve institucije koje mogu dati odgovor na ovo pitanje. Takvi u ... to je tačno navedeno zbog toga da ne bi navodili tamo 15 – 20 institucija. A jasno je u zakonu rečeno definicija šta su nadležne institucije.

Znači, ovdje je sve jasno propisano, i zbog toga bi zamolio, zbog javnosti, da izađu ova dva direktora, da nam kažu, mogu li ili ne mogu kontrolisati, ja sam se već uvjerio u taj dio, i da damo jedno pojašnjenje u tom pravcu. I to je samo jedna oblast, imamo i sve druge laboratorije

danas, sigurno znamo i danas možemo reći ko šta može da ispita u ovoj državi, jer svaki dan imamo druge probleme. Svaki dan imamo upit Evropske komisije, da se na području BiH nalazi nešto opasno, eventualno opasno po zdravlje ljudi, i mi veoma dobro i efikasno radimo sa nadležnim inspektoratima oba entiteta i Brčko Distrikta i zaista ti ljudi dole rade danonoćno i sve te mjere urade, izvijeste, a mi izvještavamo Vijeće ministara. Ja ovdje odgovorno tvrdim i stojim iza toga, a možemo reći koji su to sve proizvodi. Ovo je samo ... Mi govorimo o nečemu, o jednoj materiji. Nemamo mi toga dosta. I u ovoj godini je pripremljeno prema Vijeću ministara 30 propisa.

2007. godine Evropska komisija je rekla – mi ne želimo da razgovaramo, vi nemate Zakon o genetički modificiranim organizmima, to je bila primjedba. Mi smo to uradili i sada smo tu da tu situaciju riješimo. Svakako, ima puno prostora za sve nas, za svu nauku i struku, da sve uključimo u donošenje drugih propisa ovoj materiji koja se zove genetski modificirani organizmi. Evo agencija je samo otvorila ovo pitanje.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Izvolite, imate riječ, a onda se vi pripremite, pa ćemo dalje, evo.

Neko se javlja još, kako sam ja vidio. Imaćete opet pravo da govorite.

Izvolite. Poštovanje.

KASIM BAJROVIĆ

Drage kolege i prijatelji, dame i gospodo,

Ja ću ovdje, prije nego što kažem nekoliko stvari,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

A Vi ste, kažite nam?

KASIM BAJROVIĆ

Ja sam profesor doktor Kasim Bajrović, direktor Instituta za ... Univerziteta u Sarajevu.

Znači, ja bih zaista volio da govorimo ovdje argumentirano, mislim da ne govorimo paušalno. Vidite, kada govorimo o ovome zakonu, želim ovdje da ... apostrofiram da su u pripremi ovog zakona učestvovali ljudi iz cijele BiH, evo ovdje sa moje lijeve strane uvaženi profesor naš akademik profesor doktor Berberović, sa desne strane Vojislav Trkulja, profesor doktor Vizović, uvaženi profesor doktor Selimović, doktor iza njega docent Ivan Ostojić i ja profesor doktor Kasim Bajrović. Znači, imali smo u vidu sve aspekte zaista i sve zakone ... i zakone koji su na snazi u EU. Znači, time ukazujem neko svoje viđenje u zakonu po pitanju ... pa smatram nepotrebnim da dodatno objašnjavam o članu 3. mislim da precizno pišu nadležnosti. Znači i institucija BiH i entiteta i Distrikta Brčko. Ovdje, što se tiče ... bez ... kiselina, član 5. to nigdje to ne tretira, znači tako nešto, mislim da kolegica očito, ili nije dobro pročitala, ili jednostavno tako nešto ne vidim u članu 5.

Što se tiče ovog zakona, ja sam ... par riječi kroz rečenice koje smatram vrlo važnim da ovdje pred uvaženim komisijama kažem, znači Zakon o genetski modificiranim organizmima restruktira najbitnije odredbe direktiva... i da je kompatibilna sa odgovarajućom normativnom, normativima u regionalnom okruženju. Zato se bez ikakve dvojbe može zaključiti da ovaj zakon predstavlja značajan ... aktivnostima koje će slijediti u procesu implementacija ovoga za ... Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU i integracijama. ...Zakon jasno precizira ... institucija i njihovih organa ... oblasti od zakonodavne, izvršne i pravosudne...

Naravno, ovdje i nismo zainteresirani, mi smo se vodili time da trebamo u BiH da proizvodimo genetski modificirane organizme. To je zaista jedan ... postulat koji se protezao, ali vidite tretiranje ovog zakona, ako se dogode nekakve takve pretpostavke... morale da se uzmu u obzir, mislili smo to, rekao bih najsavremeniji način ... zakoni koji egzistiraju i u R Srbiji i u R Hrvatskoj i EU... ovaj zakon precizno normira sve bitne aspekte reprodukcije ...

Znači, ovdje je vrlo važno da naši potrošači zaista imaju pravo izbora da se ovim zakonom konačno reguliše ovo i da laboratorije koje su kompetentne i certificirane, mogu da to i kompetentno rade. Ovdje, jedna od tih ... laboratorija koje mogu da rade, detekciju genetički modificiranih organizama. Znači, govorimo o kontroli genetički modificiranih organizama, jeste laboratorija za ... organizme... znači u ovoj kući, odnosno instituciji. I druga je u Poljoprivrednom institutu RS gdje radi uvaženi docent Vojislav Trkulja.

Mogu da to elaboriram, šta to sve imamo, ako bude potrebno, ali znači, možemo da radimo ... odnosno kontrolu genetski modificiranih proizvoda. ... Istovremeno ovaj zakon ... za efikasno i ... U tom smislu, a potrebni su ili specijalni I zato zaista sa zadovoljstvom ističem, da smo u proteklom periodu pod ingirencijom Agencije za sigurnost hrane i uvaženog doktora Mačkića ... doprinos i radili zaista ... timski, i mislim da je ovo bio jedan izuzetno pozitivan primjer saradnje naučnika, kompetentnih u ovoj oblasti na nivou BiH. I to ovdje želim da naglasim.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Izvolite vi, a onda se vi pripremite.

_____ (?)

Uvaženi predsjedavajući, ...

Naime, ... određenim diskusijama tako, ne možemo u BiH izvršiti ... genetski modificiranih biljaka, je razlog zašto sam se javio. U ovom trenutku, ne samo da dvije laboratorije mogu da izvrše ... ima dosta laboratorija kojih ima na Veterinarskom fakultetu,.. na Poljoprivrednom fakultetu i kod nas u Federalnom zavodu za poljoprivrednu saradnju. Mislim da ove nedoumice stručne u dijelu molekularne biologije, smatram da ovi uvaženi profesori mogu odgovoriti na pitanja, koja su vjerovatno ... određenim diskusijama, ali smatram i konsultujem se sa vrlo stručnim ljudima iz ove oblasti, smatramo da ovaj zakon treba što prije donijeti.

A pitanje ovlaštenih... laboratorija, to će biti regulisano pravilnicima, ovlaštenjima i svim ostalim, ali zbog javnosti, mi moramo ovdje definitivno reći da u BiH ima dosta laboratorija koje mogu da izvrše u ovom trenutku defekciju genetski modificiranih biljaka.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Izvolite, imate ponovo riječ. Ovaj puta su to 2 minuta.

_____ (?)

Ja sam ovaj zakon vrlo dobro i vrlo pažljivo pročitala, možda čak i nekoliko desetina ... Da li mi možete ... gospodine Bajroviću, da mi kažete šta znači ... Nedostaje vam ključna riječ. Ovdje ...

Kada govorite da je ovaj Zakon o genetički modificiranim ... i i hrani... šta je sa poglavljem 5. koji govori o namjernom unošenju genetički modificiranih organizama ... gdje se kaže – unošenjem genetički modificiranih ...

Koja država ima hrabrost, koja država ima tu odgovornost da usvoji ovakav zakon. Da li ste čuli da ... Šta se dešava kad ... O tome vam govorim. Uzmite svoje generacije ... i još jednom pročitajte ovaj zakon... Da li BiH podržava, ima hrabrosti i smije da usvoji jedan ovakav zakon. Ja uopšte ne govorim o ... da ovaj zakon ne treba da se usvoji, čak naprotiv. ... zalažem za postojanje regulative koja će regulisati genetički modificirana ... Ali taj zakon mora da bude ... da zadovolji našu potrebu. Šta znači usaglašenost sa evropskim regulativama. Usaglašenost sa evropskim regulativama ne znači da ih uzmete, da ih prevrnete i da ih usvojite... Postoji sve više naučnih dokaza, vrlo ...

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Ja sam vidio još neko je prijavljen bio. Ko je to?

Želi li neko?

Hoćemo li direktor, pa onda vi?

Izvolite.

_____ (?)

Ja bi to, u članu 5. znači postoji ... rečenica koja od prilike glasi ovako – samo ... koja se ...

Znači, ovdje se misli, recimo na ono što mi zovemo genetsko kloniranje. Znači, moguće je da u tim kloniranjima ćelija, odnosno ... jedne ćelije iskoristi i nukleost druge ćelije u tim

budućim ... procesima. Znači, može da se iskoristi citoplazma jedne ćelije, recimo i nukleost druge ćelije. U svakom slučaju u konačnici mora da bude nukleost i citoplazma skupa. Znači, to je ... koji zapravo objašnjava ovu ćelijsku ... Ja ovako ovo... ako tu neko od uvažanih profesora može da doda nešto, nek izvoli. Ja znači to tako smatram i autentično tumačim.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepa.
Samo izvolite.

_____ (?)

Maloprije ste rekli nukleinskih ćelija, nukleinskih kiselina. Nukleinske kiseline nisu ćelije. A isto tako, šta se dešava kad ćelije izvadite ... nukleinskih kiselina. To je za mene malo ... genetical. Ja sam ovdje pročitala ... Moguće je život bez nukleinske kiseline.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Iskren da budem, ja Vas ne razumijem, ali nadam se ovi mudraci iz Ustavne komisije, što sjede ovdje, da će oni to povezati. U svakom slučaju, Vama hvala što ste otvorili ovako jednu živu raspravu. Doćemo mi do rješenja, mislim. Do najboljeg rješenja se dolazi onda kada postoji jaka rasprava.

Direktor je tražio riječ, sada izvolite.

A onda se pripremite, javit ćete se Vi, jel tako, eh odlično.

Izvolite direktore.

_____ (?)

Poštovana koleginice,

Ovdje trebamo otkloniti nedoumice koje postoje da bi se ovaj proizvod stavio na tržište, ne prolazi mnoge faze. Zakonom je rečeno, ako se dobije saglasnost entiteta i Vlade Brčko Distrikta i svih institucija, kada govorimo o hrani, znate Zakonom o hrani jasno stoje definicija – šta je to hrana. Tamo se kaže – ako potrošač namjerava to konzumirati. Ja govorim o sigurnoj hrani. Zato imamo problema, jedni se bave proizvodnjom hrane, mi se bavimo ... hrane. Šta je to siguran proizvod? Šta je to higijenski siguran proizvod? Šta je to zdravstveni ispravan proizvod? Svakako da ćemo doći do odgovora, možda dok mi govorimo ovdje. Zbog toga sam i naglasio da je BiH uz angažovanje i saglasnost Vijeća ministara i Predsjedništva BiH, ... to je nama drago posebno, da će naši mladi stručnjaci imati priliku da razgovaraju u komitetima kodeksom ... koji čine ... i svjetska zdravstvena organizacija ..., i možemo tamo raspravljati o našim naučnim standardima. Oni su nedavno bili u Varšavi, bilo je 60 zemalja i znate imamo priliku da raspravljamo i evo ova godina je godina problema ... i sve ovo kako djeluje na naše zdravlje i ... To je problem koji sada Svjetska zdravstvena organizacija trenutno raspravlja.

Ja ću jednom samo pročitati član 27. Kako se to postupanje nadležnog organa, kako se to stavlja na tržište, ako do toga ikad dođe. Mi ovdje govorimo da je cilj da stvorimo zakonski osnov donošenje podzakonskih akata, pravilnika za rad, zakonski rad laboratorije. To je pitanje. I ja dok govorim,... izašao direktor i kaže – da ja to mogu da ispitam...

Imate član 55., ja bih volio da pogledate. Ko to čini naučni odbor? Znači, imate naučne odbore i kaže se da iz oba entiteta, po 6 iz oba entiteta i Brčko Distrikta, čini naučni odbor, koji će svakako zasijedati i davati naučno mišljenje, naučnu preporuku Agencije za sigurnost hrane uz saglasnost institucije entiteta, uz odobrenje Vijeća ministara. Znamo ko čini Vijeće ministara. Ne može ništa proći što nisu svi upoznati.

_____ (?)

Ali nije sporno da Vijeće pokriva ... entiteti, Brčko Distrikt, to uopće nije sporno. Ja sam samo tražila da ti članovi moraju biti doktori nauka sa izborom iz određene oblasti.

_____ (?)

Vidite kolegice u kojem se ja položaju nalazim. Ja sam na početku godine uputio dopis svim dekanima ove države, da daju oni prijedloge svojih profesora, sa svojih univerziteta, koji će uzeti aktivno učešće u izradi propisa. Molim Vas, Vi možete sve provjeriti, ali sada mogu da javim u Mostar, da Vam se donese 60 biografija naših najjavnijih stručnjaka, koji su imali preko 70 sastanaka i raspravljali o propisima o hrani. Ja sam maloprije govorio o kojim propisima govorimo, a to je najbolja zaštita ...

Nemojte zaboraviti da imamo propise u BiH koji su i '70 i '80 godina, mi živimo u 2008. godini, i ako govorimo o standardima, o nauci, mi moramo to da pratimo. Znači, ovi naučni odbori će imati veliku odgovornost. Mi ćemo uputiti svim institucijama u BiH da predlože svoje kandidate u ovaj naučne odbore, zasijedaće komisije, pa ovo je neutralna komisija koja će reći da, oni mogu da uđu u te naučne odbore.

Ovdje je sve transparentno, možda malo više treba vremena. I nama treba vremena ... ko i svaki dan o tome razgovaramo, ili možda najbolja jedna izjava jedne kolegice pravnice koja je nedavno rekla dvije i po godine se bavi ovim problemom, angažovana ne znam od koga. Rekla je, sve što sam više u ovome, ulazila sam u nešto što se zove veoma teško pitanje, pa zbog toga imajte povjerenja u ovu instituciju, i mi ćemo ovako sve transparentno to da radimo, ali pitanje je da ovaj zakon stvara sve ono što treba da se uradi, to su podzakonski akti. Mi imamo evo i zahtjev Svjetske banke koja daje novac, ali ona je prvo rekla – gdje je zakon. Kako mi ... laboratorije onako uredimo i kako da te laboratorije neko pregleda i kaže – da, te su laboratorije, da daju mišljenje, da upute Vijeću ministara, da oni mogu da rade na jedan adekvatan način.

Hvala lijepo. Bilo šta da ima nejasno, ja želim ovdje da razjasnimo. To šta je hrana? Znači, danas, evo vi mi recite šta je to hrana? ... a tamo je rečeno u zakonu – ako potrošač namjerava ...

/zajednička diskusija/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hajde da se javljamo za riječ, da budemo malo parlamentarni.

_____ (?)

Ako smo inače ... radili smo profesore Trkulja, molim da malo o tome kažete o zatvorenom sistemu. Šta je to? Znate, to su stvari koje, najbolje će reći profesor Trkulja.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam.

Sljedeći se za riječ javio, izvolite. A onda se vi pripremite.

ZEKOVIĆ

Hvala Vam gospodine predsjedavajući, kolegice i kolege, dame i gospodo,
Ja sam ... Zeković i direktor sam Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja.

Ja bih sa svoje strane htio da pozdravim izradu ovog Zakona o genetski modificiranim organizmima. Mislim da je ovaj zakon napredak u odnosu na postojeće stanje. Ovo je veliki napredak, s obzirom na opasnosti koje proizilaze iz ... Mi smo dakle ... Ovaj zakon, ne mogu reći da je idealan. Vjerovatno je kolegica u pravu u određenom smislu, vjerovatno će on trebati da se dogradi u smislu upotrebe genetski modifikovanih ... da upotreba genetski modifikovanih organizama u ...svrhe, vjerovatno treba da se dogradi u smislu upotrebe u naučne svrhe.

Međutim, ovaj zakon... ovoga zakona je veliki napredak za BiH. On će, u svakom slučaju primjena ovoga zakona će umnogome pomoći stanovništvu da ima mogućnost izbora genetski modifikovane hrane ili ne.

Kada su u pitanju laboratorije koje imamo u BiH, ja cijenim da ove dvije laboratorije pomenute, mogu vršiti testiranja genetski modifikovane hrane. Ali, ja želim da kažem jednu drugu stvar, naime, Uprava za zaštitu zdravlja bilja i Agencija ... u tom periodu, Uprava za zaštitu bilja je dizajnirala u sklopu projekta za poljoprivredni i ruralni razvoj, Projekat izgradnje ... laboratorije.

Dakle, taj proces je u toku. Dakle, to je nešto što se naslanja na već postojeće stanje. Usavršavanju ... laboratorija postojećih, sigurno će se moći odgovoriti izazovu ispitivanja genetski modifikovane hrane.

Ono što će biti veoma bitno u budućnosti, postojat će sigurno interes određenih kompanija za sjetvom genetski modifikovanog sjemena, ali ta oblast i ovaj zakon sigurno već sad imaju potrebu za izradom pravilnika, koji mogu definisati nedostatke i poslije u zakonu. Dakle, pravnici koji se ... moće se definisati dakle, te nedorečenosti koje postoje u zakonu. Zakon u suštini, u većini daje okvir koji bi se ... kasnije upotrebe.

Ja smatram lično, da je imanje ovog zakona napredak za BiH. Ja bih čestitao ... i pomenuti naučni, stručni potencijal, sigurno ovdje u ovoj radnoj grupi nisu svi obuhvaćeni. Dakle, mislim da postoji ovdje i više stručnih i kvalifikovanih za ovu oblast, vjerovatno će u nekim ... propisima doći do angažovanja u izradi pravilnika i ostalih ...

A kada su same laboratorije u pitanju, postoje ... sadašnje laboratorije koje imaju od nadležnih institucija i postoji ... ali taj ... sigurno će se intenzirati u narednom periodu zbog potreba kojih imamo prema zemljama u okruženju, prema EU.

Ja bih toliko i hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Izvolite.

VOJISLAV TRKULJA

Uvaženo predsjedništvo, poštovani poslanici i poštovane kolegice i kolege,

Moje ime je docent doktora Vojislav Trkulja i dolazim iz Poljoprivrednog instituta ... iz Banja Luke.

Da kažem na početku da me ... i tonovi koje ovdje čujemo, ne iznenađuju, s obzirom na aktuelnosti i značaj ove problematike o kojoj danas govorimo, a i činjenicu da je zaista, malo je stvari koje su u posljednje vrijeme tako oštro podijelili naučnike kao što je to pitanje genetički modifikovanih organizama na one koji podržavaju ovu tehnologiju i koji smatraju da ona može da bude jedna revolucija u proizvodnji hrane i da može da predstavlja, u najkraćem ... koga ćemo da obezbijedimo dovoljne količine hrane na samoj populaciji ljudi, i sa druge strane oni koji smatraju ovu tehnologiju potencijalnim izuzetno velikim rizikom, smatrajući da je još uvijek ...

Međutim, oni se slažu u tome da je ovu tehnologiju neophodno što sveobuhvatnije kontrolisati. I to je znači i ovdje. U tom kontekstu, ja želim da vam prenesem nekoliko informacija iz iskustva koje imamo u našem Poljoprivrednom institutu. Naime, poslije velike afere koja se dogodila 2004. godine u susjednoj nam Republici Hrvatskoj, kada je negdje oko 50.000 hektara kukuruza uništeno kompaniji ... zato što su bili prema nalazima laboratorije ... Bili smo pod ... medijskim pritiskom javnosti, pošto ta ista kompanija uzgaja kukuruz i preko Save na području BiH, da damo odgovor kakvo je stanje na području BiH, da li se uzgaja genetički modifikovani kukuruz.

Mi to u tom trenutku nismo mogli dati taj odgovor, jer nismo bili, i još uvijek ... Međutim, zahvaljujući razumijevanju Ministarstva poljoprivrede u Vladi RS, veoma se brzo reagovalo i Poljoprivredni institut je već krajem 2004. godine opremljen da može naučno priznatim metodama da utvrdi prisustvo genetičkih modifikacija, u čijim je biljkama, u dijelovima biljaka ... Mi smo izvršili analizu i utvrdili smo da je od prilike 25% testiranih uzoraka bilo pozitivno. Dali smo nalaz inspektorima kao ovlaštena laboratorija, ovlaštena od

strane nadležnog ministarstva, a to je Ministarstvo zdravlja RS koje je ... komisiju i u skladu sa zakonom izdalo odobrenje za rad laboratorije koje je ... na Institutu.

Međutim, onda se došlo do velikog problema. A taj problem se sastoji u tome, da nije postojala adekvatna zakonska regulativa da može da ... i preduzmu određene stvari na osnovu zaključka. Mi, od tada do danas, iako imamo laboratoriju ... poštovani kolege, poštovana gospodo, želim da vas izvijestim, mi nemamo uzoraka za analizu. Osnovni razlog je ne postojanje zakonske regulative. Sa ovim materijalom koji imamo ispred sebe, mi smo na putu da u potpunosti riješimo taj problem, jer dnevno smo okupirani, i ne možemo baš tako jak izraz, izloženi pritisku sredstava informisanja javnosti građana RS, Federacije BiH, ... koji žele da znaju šta je to što oni. Mi to ne možemo sad uraditi, inspektori nemaju zakonski okvir na osnovu čega mogu da uzmu uzorke i dostave u ovlaštene laboratorije u skladu sa zakonom, da bi mogli to da utvrde.

Što se tiče ovog zakona, ja želim da vas izvijestim, možda i na drugi način da formulišemo ... Da li je nekom ovdje poznato da postoji bilo koja zemlja u Evropi koja nema ovakav zakon. Želim da jasno odavde ukažem da nije dobro da se pravi zamjena teza, da je ovo zakon za ... Jer, upravo ovo stanje, bez zakonske regulative ... da se radi, kad se god želi da se uvozi ... a da mi nemamo precizne i jasne informacije u vezi tog. ... ove zakonske regulative je svih naroda, i tu smo ovdje od uvažanih parlamentaraca, da je obaveza BiH, potpisala obavezum, potpisala važan sporazum za sve građane BiH Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Kada smo radili ovaj Nacrt zakona, sa nama u radnom timu je bila predsjednica... Agencije za Evropske integracije i Kancelarije za Evropske integracije, i mi smo dužni da ... novih zakonskih propisa... i na početku nam je pročitano mišljenje te kancelarije, da usaglasimo našu regulativu sa regulativom EU. Ovo što imamo pred sobom je urađeno tako i vrlo smo pažljivo radeći bilo stalno upozoravani od uvažene predsjednice te kancelarije, da moramo raditi uporedni prikaz, da imamo lijevu polovinu u kojoj je naš član koji mi predlažemo ... mora da stoji koja je to direktiva i koji je član.

Ovo što mi imamo ovdje su Evropski zakoni. Znamo da je EU bila poprilično konzervativna u odnosu na pitanje ..., da je '99 uvela moratorijum, ali gospodo 2008. je situacija sasvim druga. 2007. ... na osnovu međunarodnih podataka, već 8 zemalja EU uzgajaju genetički modifikovane usjeve. ... To su zemlje Španija, Portugal, Francuska, Njemačka, Poljska, Češka, Slovačka i Rumunija. Imao sam prilike da u nekim od ovih zemalja budem i da vidim polja gdje se uzgajaju genetički modifikovani usjevi.

Međutim, da pojasnim ovdje da se ne radi o nikakvom, da tako kažem da se radi o jednom ... transparentnom... U poglavlju 5. ... u članu 32. se kaže – unošenje genetički modifikovanih ... biljnog materijala, dakle sjemena, u okoliš, dakle uzgoj, sjetva, može se oploditi samo na površinama koje će na prijedlog nadležnog organa utvrditi Vijeće ministara. Dakle, prvi momenat ... Pa se u članu 33. popisuje ... i jasno se naglašava da su to područja ... Ali član 34. je ... u njemu se kaže – obaveza podnosioca zahtjeva, prije preduzimanja ... unošenja genetički modifikovanih ... podnosilac zahtjeva dužan je izraditi procjenu ... U skladu sa članom 11. ...

I treći dokument je podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja nadležnom organu, da želi da gaji. E sad, prva stvar koju treba da uradi ... i ovdje je odgovor na pitanje koje je postavljeno za ovom govornicom. Dakle, u članu 11. se ističe – podnosilac zahtjeva je dužan putem ovlaštene pravne osobe. Prije podnošenja zahtjeva za odobrenje upotrebe dozvole ... izraditi procjenu rizika, pa se kaže svaka ... rizika sadrži – to je profesionalni mogući negativni uticaj, njihove moguće posljedice na zdravlje ljudi i okoliš, stepen opasnosti, potrebne mjere za ..., potrebne mjere za sprečavanje i druge postupke zaštite. U stavu 3. se kaže – procjenu rizika, ovdje u odgovoru na pitanje koje je postavljeno u ... procjenu rizika izrađuju pravne osobe koje ovlasti Vijeće ministara na prijedlog nadležnih organa. Tako je, pravne osobe koje ovlasti Vijeće ministara sa područja BiH, a u stavu 4. se kaže – sadržaj ... procjene rizika. Jedna stvar, kao i ne dozvoliti ... procjene. I uslove koje mora da ispunjava pravna osoba za izradu procjene rizika propisat će nadležni organi u podzakonskom aktu. I u toj metodologiji, i u tom ... će se propisati šta sve treba da se uradi procjena rizika i kakve testove na području BiH će biti neophodni da se urade, da bi nešto prvo bila izrađena procjena rizika. Kad se uradi procjena rizika ... svi mogući znači rizici da li ima za zdravlje ljudi ... ona se dostavlja od strane podnosioca zahtjeva, eminentnoj naučnom znači Odboru za ... odnosno Vijeću za genetički modifikovane organizme. I ovdje se krije, pošto sam imao priliku da budem na ... i da prođe odluku za ... procjene rizika.

Dakle, ta komisija, o kojoj smo čuli da treba da brine da ... naučnici, doktori nauka, uzimati u procjenu riziku, ide stavku po stavku. I ona odlučuje, da li će dozvoliti ili neće. Ali, gospodo tu ima veoma važan modalitet koji mi možemo da iskoristimo, ukoliko procijenimo da u BiH ima mnogo neobrađenog zemljišta, da mi nemamo potrebe da uzgajamo genetički modifikovane organizme. Dakle, osim zaista potencijalne opasnosti koji određeni ... može da nosi, u procjeni rizika se može koristiti socio-ekonomski aspekt. Jer mi možemo da izađemo sad, i dođe Vijeće naučno, znači ... donijeti odluku, da li će izdati odobrenje ili neće. To Vijeće može da postupi kad dobije izradu procjene rizika na tri načina. Jedno je da to prihvati i da dozvolu od 5 godina. Drugo je da vrati u procjenu rizika i da traži dopunjavanje. Ja sam bio na obuci, radilo se na ... na procjeni rizika za genetički modifikovan kukuruz koji se gaji već u 8 zemalja EU, i znači samo smo radili procjenu rizika za štetne akte rukovodeće. To su knjige da se to uradi i vrlo složena procedura, da bi zemlje EU dozvolile da to tek tako neko unosi ili da se bilo ...

Dakle, a onda dolazimo do tog svega, i treću stvar koju može da uradi je da ne dozvoli mu unošenje, znači iz razloga ovih koji smo rekli, naučnih, ali ima pravo da uzme u obzir socio-ekonomske aspekte i interese BiH i da tako postupi.

Međutim, mi smo dužni da uskladimo regulativu, tako je, ja molim da neko ispravi, ko se bolje razumije, ja mogu da pričam o struci, ali u pravnim dijelovima nije, ali smo obaviješteni od strane Kancelarije za Evropske integracije, da smo mi dužni da obezbijedimo zakonsku registrativu koju mi, ne znamo da li će ona koristiti za 10 godina, za 15, i da li će se ikad koristiti. Ali, ovdje ne možemo da damo ... da mi tek tako otvaramo vrata i da je ovo ... Zakon za ... Postoji veoma moćni i složeni mehanizmi kako, ali ovo nama ... da mi možemo zaista da reagujemo i damo odgovore građanima BiH... zaista šta je to ...

Što se tiče ... laboratorije, želim ... da moj prvi saradnik doktor ... Rajčević koji je danas u Briselu, na razgovorima znači sa Centralnom laboratorijom Evropskom, u vezi daljih koraka za osavremenjavanje našeg grada znači za usavršavanje i ocjenjivanje metoda i kvalifikacija. To

je dug put, ali taj dug put nam obezbjeđuje ovaj zakon koji se nalazi pred nama, naravno zato se i ima javna rasprava, pa ako se negdje napravi propust da taj propust popravimo, da damo argumentovano tumačenje i da vidimo zaista kako na najbolji način da dođemo do relevantne zakonske regulative. I odmah da vam kažem, kao građanin BiH, bilo mi je veoma teško kad sam bio na Konferenciji ... ispred BiH u vezi sa genetički modifikovanim organizmima, i kada sam imao priliku da čujem da, ne želim nikoga da povrijedim, ali zaista da iznesem informacije, da jedan jedan Kosovo imaju zakonsku regulativu iz ove oblasti. I zaista, tu smo da još diskutujemo, da još popravljamo, ako ko radi taj i pogriješi, ako je ..., ali usaglašavaju se zakonskom regulativom EU..

Znači, da ne možemo da tumačimo određene definicije, nego moramo da te definicije preuzmemo. Da li je nastala neka greška u prevodu ili nešto, dakle sve može da se ispravi, da se doradi, i zato i jeste ova parlamentarna procedura da se popravi...

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama, na ovim objašnjenjima.

Vi tražite ponovo riječ.

Izvolite.

_____ (?)

Kada govorimo o ... Evropskih regulativa, kako Austrija ima ... o upotrebi genetički modifikovanih organizama, koja je usaglašena sa Evropskim regulativama i ravnopravna je članica EU ... Uopšte nije sporno to, da li ovaj zakon treba ili ne treba da se usvoji. Baš nas briga je li ima ... i Kosovo zakon, nama treba zakon koji će da zadovolji naše potrebe.

Ja vas još jednom sve pitam, jel treba BiH namjerno unošenje reprodukcijskog ... materijala... Jesmo li mi gladna nacija? Hoćemo li mi na taj način riješiti neke naše probleme?

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ko je sada?

Izvolite.

_____ (?)

Agencija za sigurnost hrane BiH, na osnovu Zakona o hrani, daje naučne preporuke zakonodavstvu BiH i Parlamentu i politici BiH i Predsjedništvu. Svakako, mi dajemo ... a ove uvažene institucije, to mogu odlučiti o tome, da li će se nekad nešto raditi ili neće. Mi smo dužni kao institucija, na osnovu Zakona o hrani ... to dajemo... I ne bih imao zaista više da to komentarišem, jer sve je propisano zakonom i mi kao institucija moramo poštovati taj zakon i poštujemo ga.

Ako ima nekih naučnih nedoumica, dok mi sad razgovaramo, možda ... a šta će to koja država uraditi, to je stvar politike, to je stvar vas gospodo, Vijeća ministara koji će vama predložiti ... Meni je drago da je gospodin direktor, kolega Zeković govorio, mi imamo odličnu saradnju i ovo je naše pitanje na kojem svakodnevno radimo i evo otvoreni su novi procesi. Mi nemamo puno vremena, mi ćemo raditi, vi ćete odlučivati na tom dijelu, što je rekao i profesor Trkulja, oko laboratorija oko svega ovoga, jer zaista su velika pitanja upućena prema nama, oko tog dijela da uspostavimo ovaj sistem koji je zaista težak, a nadam se da ćemo svi skupa to uspjati.

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Mogu li Vam ja postaviti jedno pitanje, pa ćete se Vi javiti, ako možete da mi date odgovor?

Dakle, ovo Vijeće ili Odbor za ove genetski modificirane organizme, kaže se ovako, u članu 55. stav 2. – Vijeće ima 14 članova po 6 iz oba entiteta i 2 iz Brčko Distrikta, koji se biraju isključivo između eminentnih naučnika i stručnjaka iz oblasti mikrobiologije, genetike, medicine, veterinarske medicine, biohemije, molekularne biologije, farmacije, biotehnologije, poljoprivrede, itd., vodeći računa o ravnopravnoj zastupljenosti svih naroda.

Ovo je neki novi izračun oko učešća u institucijama Države BiH. Ja koliko znam, Parlamentarna skupština je konstituirana na principu, Ustavnom principu dvije trećine na prema jedna trećina, Vijeće ministara, Predsjedništvo BiH. Ovo su neki novi, neki novi okviri koji se pokušavaju u praksu BiH uključiti. Odakle vam ovo, da je podjednak broj iz dva entiteta? I odakle još dva iz Brčkog Distrikta? Jedna općina koja ima status Distrikta, koja ima toliko i toliko stanovnika. Čime ste se rukovodili kad ste ovaj kriterij uključili u Prijedlog zakona?

_____ (?)

Pa ja sam u svom uvodnom izlaganju rekao da je ovaj zakon rađen, pripreman godinu dana. Zaista je ovo jedna složena materija. Imali smo više sastanaka, i ova radna grupa je predložila, predlaže i Vijeću ministara i vama tu brojku koju smo mi predložili. Agencija za sigurnost hrane ima sve ove profesije, jer u pitanju je hrana. Ja sam maloprije govorio da u svom Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ima i ljekare, i veterinare i tehnologe, poljoprivredne inženjere i hemičare, i sve ono, mogu dati odgovor na to što je hrana. To je jedno složeno, jedno pitanje. Mi smo samo predložili, svakako da, ako se smatra da nije potrebno ...

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Odakle Vam ovi omjeri? To me interesuje. To je nešto novo u našoj praksi, razumijete li me?

_____ (?)

To je prijedlog da bi otklonili sve ove naučne nedoumice, da bi otklonili, mi smo ostavili tu brojku, koju ćemo uputiti prema entitetima, da i oni predlože svoje stručnjake. Da li će oni imati svoje stručnjake? Ja ne znam. Ali imamo sada iskustvo, kada pošaljemo jedan propis.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Razumijete li Vi šta ja Vas pitam?

_____ (?)

Ovo je stav grupe, koja je radila ekspertna grupa.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Čime ste se rukovodili, dakle, kada vi predlažete da polovina naučnika dođe iz jednog entiteta, a polovina iz drugog i dva iz Brčko Distrikta, kad su kod nas u ustavnoj kompoziciji zemlje drugi odnosi? Čime? Vi imate neke nove kriterije. Koji su to kriteriji?

_____ (?)

Nemamo nove kriterije. Mi smo rukovodili naučnim kriterijima, da možemo ovako raspravljati o ovome, da bi imali zastupljenost ... stručnjaka.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Po vama je naučni kriterij da među 2.700.000 stanovnika ima više naučnika u odnosu na broj naučnika, gdje je recimo 1.300.000 stanovnika, ili jedna općina koja ima, šta ja znam, 100.000 – 150.000. O tome vas ja pitam.

_____ (?)

Ovo je stav grupe.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepo.

_____ (?)

Ovo je stav, jednostavno da se može ovako ravnopravno raspravljati o ovoj složenoj problematici.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepa.
Izvolite, imate riječ.

_____ (?)

Poštovani,

Doktor Vojislav Trkulja je čini mi se, detaljno elaborirao značaj ovog zakona i činjenicu, da recimo sada u svijetu postoji oko 120 miliona hektara, koji su pod genetički modificiranim usjevima u oko 22-23 zemlje svijeta. ... da je nekih 10% usjeva u svijetu pod genetski modificirani. Ovo je bitno. I naravno, mi smo ... i slažemo se da ... o uzgoju, da je to zaista nepotrebno, ali je zakon i tu materiju trebao, i smatrali smo potrebe da je treba tretirati. Iako će u praksi primjena ovog zakona imati onu, više detekcijsku, odnosno svrhu kontrole, da bi jednsotavno potrošači u BiH, znači znali ...

Moji su ... uputio Vijeću ministara jedan dopis za davanje referentnosti, međutim upravo ovo oko zakona je bio problem, tako da do danas to nažalost nije riješeno. I zaista, što se tiče stručnog dijela, ja uvažavam kolegicino mišljenje, naravno, što se tiče stručnog dijela, mišljenje svih ovih ljudi koji su učestvovali, lično su kompetentni i naravno u pravljenju ove komisije, Vijeće sigurnosti hrane je vodilo računa i o nacionalnoj zastupljenosti ljudi, tako da sigurno ... ove komisije od 10-tak ljudi ima još ... ljudi koji mogu da govore o ovoj oblasti. Znači, rukovodeći se stručnom, da ovu materiju zakonski regulišemo i mislim da je razlog da mi ne budemo zadnji u širem okruženju i konačno mislim da je zaista vrijeme, da ne bi trebalo biti nikakvih, ne znam opstrukcija, za usvajanje ovoga zakona, pogotovo ne nekakvih van naučnih, jer smatram da svi kriteriji koji se tiču struke su zadovoljeni.

Ovo što ste Vi uvaženi predsjedniče pitali, ovdje nismo, kada su ta tijela, vodili računa o nacionalnoj pripadnosti, nego smo mislili da treba da ta tijela vode računa isključivo o tom naučnom dekandu. Znači, da čovjek to u ... koji vode i razumiju zakon, riješe drugačije, znači mi ćemo se, pretpostavljam kao članovi radne grupe, apsolutno složiti. Znači, ne mora biti ono 50 – 50%, može biti i drugačije kako Ustav tretira. Znači, mi smo ovdje imali u vidu taj, da kažem, apolitičnost i stručnost prilikom vođenja... i mislimo da, ako je kolega, ne znam evo ovdje iz Mostara, iz Banja Luke, iz svih dijelova, vodili smo računa i to je bila neka vodilja direktora Mačkića, da su ljudi kompetentni, da ljudi vladaju materijom. Ali smo u pripremi ovoga zakona, znači bilo ... ljudi, odnosno naučnici svih nacionalnosti.

Ja opet uvaženoj kolegici iz Banja Luke zaboravljam ime, ne mogu da razumijem zaista, ... i uporne tvrdnje da nešto je netačno, da je nešto ne znam ni ja, ja opet mislim da ona ovu materiju dovoljno ne poznaje, uz dužno poštovanje.

Eto toliko. Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.

Dakle, ja nisam govorio o etničkoj zastupljenosti da se razumijemo, ja sam bio vrlo jasan, ja sam govorio o entitetskoj zastupljenosti. Jer ukoliko se kaže da je 6 iz jednog entiteta 6 iz drugog entiteta, jedan entitet ima 2 miliona i 700 hiljada stanovnika i pretpostavka je da on ima, ako ćemo slijediti samo zakon brojeva, dvostruko više naučnika i stručnjaka od entiteta koji ima milion i tristo, ma da to ne mora biti pravilo, može biti deset puta više u određenoj oblasti. Ali to

je neka zakonomjernost. I Brčko Distrikt koje ima, ne znam ni ja pravo da vam kažem koliko ima stanovnika, dva to svakako nije srazmjerno. Ne znam odakle vam te brojke. Ovaj, zna se kod nas principi kad je etnička zastupljenost upitanju, dakle, ovdje i zakon govori o ovoj ravnomjernoj etničkoj zastupljenosti. Dakle, to nije sporna stvar. Ja sam govorim o tome da se uvode neke nove kategorije, neke nove kategorije koje ne mogu izdržati test Ustava i koje ne mogu izdržati test realnosti. U tome je dakle, da se potpuno razumijemo. I zato sam postavio pitanje, odakle ovo, ali očigledno je dakle da je ovo došlo odakle je došlo, ja otprilike to i znam i nastojaćemo tu stvar da popravimo. Ja ću ići sa amandmanom na tu oblast. Ovaj, ovo jednostavno ne može ovako. A možda neko misli da može, ali ja mislim da ne može. Ne može ovaj, gospodine Šaraba, ne može jedan entitet imati pola predstavnika, a drugi entitet imati pola kad se zna koji su omjeri u BiH i šta je BiH, na taj način se narušava struktura. Možda su neki zakoni i prošli, ovaj, takvi, ali više neće prolaziti. Da se razumijemo.

Ko želi dalje da govori?

Izvolite.

_____ (?)

Duboko da se zahvalim gospodinu Šefiku na ovoj parlamentarnoj diskusiji i stvarno sam

....

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Samo Vi izvolite, pa nas, nama je interes vidite.

_____ (?)

Drago mi je što ste se i vi sad zainteresovali za ovaj zakon, da ga malo detaljnije.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Samo, samo Vi izvolite.

_____ (?)

Ovo što ja insistiram nije to da se ovaj zakon ... nego da se poglavlje 5. sadrži samo jedan član koji će da kaže – Zabranjuje se namjerno unošenje genetički modifikovanih organizama u

....

Uvaženi kolega Bajrović je sad samo naglasio da ja nedovoljno poznajem ovu oblast, ali sam mi nije dao definiciju šta znači,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepa.

Ko dalje želi da govori? Izvolite zamjenik direktora, izvolite.

_____ (?)

Hvala.

Ja ću pokušati da odgovorim na nekoliko pitanja koja su postavljena u toku ove diskusije. Ja sam već rekao na početku da je ovo prilično respektivan zakon. Dakle, ... široke mogućnosti se može puštati genetski modifikovani organizmi u okoliš i da mora proći mnoge procedure da bi se to desilo. Djelimična usklađenost, bilo je pitanje djelimične usklađenosti i zaključak jedan – Do momenta dok ne uđemo u i ne postanemo članica EU svi naši propisi su djelimično usklađeni. Iako su oni usklađeni sa recimo ... EU ali tretiraju se kao djelimično usklađeni.

Evo sada dolazimo ... kako šest, šest, plus dva. Ja ću pokušati odgovoriti iz jednog prostog razloga. Mi kada donosimo propise u donošenju podzakonskih akata, dakle, agencija, zakonski akata iz oblasti hrane u donošenju tih propisa participiraju predstavnici nadležnih institucija, dakle, entiteta i Brčko Distrikta. eminentni naučnici, dakle i stručnjaci iz određenih oblasti.

Postavili ste pitanje – Otkuda Brčko ima dva? Evo ja sam iz Brčkog.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Odlično.

_____ (?)

Ja sam jedan.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Onda će odgovor biti kompetentan. Samo izvolite.

_____ (?)

Da vam kažem jednu stvar svi participiraju u donošenju propisa, jednostavno iz nekog, nekog rješavanja ovog problema. I olakšavanja nama kako da rješimo ovaj problem. Mi prihvatamo tu činjenicu da nismo ustavno, nismo mi političari, znate mi smo ipak ljudi koji se bave hranom i problemom hrane. Ali očekujem da evo vi, vi kao političari u amandmanskoj fazi rješite taj problem.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vam lijepa. Ja, jeste završili, jeste.

_____ (?)

Ne nisam još samo imam

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Izvinjavam se. Izvinjavam se nastavite.

_____ (?)

... to je tehničke barijere u trgovini. BiH potpisivanjem ovog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ne smije ostvariti ... barijere. Ali ... zakonskom regulativom, dakle doprinijeti tome i raditi na tome da određeni da određeni proizvodi, pogotovo kad je u pitanju hrana, ne mogu ući

u ovu državu. To je, to se nama dešava kada recimo pokušamo, evo primjer jaja koje ... u Hrvatsku pa ne možemo zato što nemamo zakonsku regulativu. Evo Hrvatska je stavila kaže nemate zakonsku regulativu i ne možete izvoziti po tim i tim uslovima. Znači, moramo ... e dakle, nema uspostavljanja tehničkih barijera. Zakon pruža mogućnosti da se na naučnoj osnovi i svih procjenama ... zabrani upotreba određenih genetski modificiranih organizama a to je upravo što je kolegica rekla ... mi ne smijemo to napisati, ali možemo kroz sve ove procedure to i uraditi. Zato imamo savjetodavnu, imamo savjet imamo odbore za unošenje GMO u životnu sredinu i na taj način možemo ...

A što se tiče Austrije, ja ću vam reći i Austrija je potpisnik ... protokola i prema tome i ona mora kao jedna od 27 država EU da ga potpiše i potpisala ga je ... hvala.

_____ (?)

Može li samo jedno pitanje, ako može.

_____ (?)

Izvolite.

_____ (?)

Dakle, evo prvo mom uvaženom kolegi želim da kažem da smo mi u prošloj godini usvajali određene zakonske propise u kojima je bilo sličnih ovih rješenja kada su se usvajali propisi iz, u oblasti obrazovanja. Ali to je sasvim druga tema i mislim da ovo može biti predmet rasprave u Parlamentu. Ja želim samo da čujem jedan vaš komentar, dakle, u glava pet, namjerno unošenje GMO-a u životnu sredinu. Dakle, izraz namjerno meni smeta. Dakle, kao političaru ovdje iz jednog osnovnog razloga, a pitanje koje vam postavljam je sledeće – Dakle, da li se usvajanjem ovoga zakonaskog propisa stvaraju uslovi da se na površinama mogu zasaditi proizvodi sa GMO? Dakle, pretpostavljam da ćete odgovoriti sa da. Dakle, ali ja bih volio da obrazložite.

_____ (?)

Pa da, vidite da bi došlo do toga, da bi došlo do toga, mora proći, mora se dobro pročitati zakon. I jasno članovi zakona definišu mnogo štošta. Znači, da bi došlo do toga, onaj ko namjerava, evo ja recimo kada bi želio, znate ne bi mi palo poslije mjesec dana napamet da više tražim bilo kakav akt i bilo kakvo mišljenje. Jel' da bi se pustila namjerno, namjerno u okoliš takva jedna hrana mora proći mnoge procedure.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

A treba li nam to?

_____ (?)

Gospodo ako postoji dobra volja vijeća da se izda odobrenje, to može ...

_____ (?)

Vidite, ja vam hoću da kažem jednu stvar. EU imala moratori na uošenje genetski modificovane hrane i korištenje genetski modificovane hrane sve do 2002. godine. Kada su morali zakonskom regulativom riješiti ovo, upravo zbog ovakvih sporazuma koji su, koji su svi potpisali. Znači TBT sporazum, znači Svjetska trgovinska organizacija ima dva sporazuma SPS i TBT sporazum. Dakle, dakle, mi ne smijemo stvarati tehničke barijere, tehnička barijera kaže, zabranu donijelo, Savjet ministara ne može, vi morate kroz zakonsku regulativu takvu jednu zabranu uspostaviti. Takav jedan protokol uspostaviti da ne može lako ući u ovu državu. Nama prevashondo ovaj zakon je potreban da možemo da kontrolišemo ono što je ušlo u BiH. Dakle, sve ono što uvozimo, svu hranu koju uvozimo da vidimo da li u njoj ima genetski modificovanih.

_____ (?)

.... gdje je juče pisalo oko nekih banana, evo sumnjive GMO banane i rajčice na tržištu ... i to je svakodnevno pitanje, pitanje novinara – Šta mi to jedemo? Je li mi trebamo da zaštitimo naše stanovništvo? Trebamo, ja mislim da trebamo i što je kolegica rekla ili za vi naše djece, pa imam i ja djecu isto kao i svi vi i prema tome kad je u pitanju oblast, kad je u pitanju definisanje i regulisanje oblasti hrane tu niko nema ekskluzivno pravo da kaže ne. Mi, da smatram da je ovaj zakon dobra podloga i dobar zakon za, koji Parlamentarna skupština treba da usvoji i pruži mogućnost BiH da budemo ravnopravni članovi i sutra EU, a i šire.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepa na ovim objašnjenjima. Ja sam samo htio da ponovo se dakle vratim na ovo pitanje. Nije dakle to uopće, ovo uopće nije sporno pitanje što se mene dakle tiče po svojoj suštini. Da ono ne inaugurira neke nove principe u legislativi BiH, mi jesmo kada je jedan zakon u pitanju, to je Zakon o javnom RTV servisu donijeli nešto, ali to, o tome je vođena posebna rasprava. Inače su principi onakvi kakvi su u Ustavu, ovaj, sadržani i od tih principa ne treba odstupati ja to govorim zbog svih vas koji pišete zakone, koji ste prisutni ovaj, ovdje da znate. Ja uopće, ovdje kaže ovako, kaže – vodeći računa o ravnopravnoj zastupljenosti svih naroda. Ja to poštujem, ja ne insistiram ni na kakvoj proporciji, dakle ravnomjerna zastupljenost svih u BiH, ali neka dođu najbolji. Nećemo najbolje moći dobiti ukoliko budemo imali ove ograde o kojima govorimo o tome govorim, to je dakle jedno. I drugo nije Ustav džaba postavio taj princip. Ali, to nije vaš problem mi ćemo se time baviti, ja samo sam vas pitao da nije slučajno nešto bili kod vas. Ovo je naše pitanje vi, vi se borite oko ove struke, mi ćemo to raspetljivati koji se bavimo ovim pitanjima.

_____ (?)

Ipak se u tom savjetu, moram to još da kažem prije nego što odem na mjesto, eminentni naučnici.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ja to poštujem dakle, ja nemam ništa dakle.

_____ (?)
Nisu političari, nije.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

E tako, naravno i treba da sjede naučnici, jer sutra kad nas nešto udari po glavi onda neće biti važno ko je odakle ni ko je šta, nego kako je došlo do toga da nas je nešto udarilo po glavi. Ali moramo dakle, voditi računa i o ovim stvarima i želim da se potpuno ispravno shvatim, ja ću reagirati amandmanom na ovaj član i problematiziraćemo tu stvar na komisiji. To sam, to sam već rekao.

Ko želi dalje da govori? Ja, izvolite naravno, samo izvolite.

_____ (?)

... svi propisi o hrani koje agencija priprema moraju biti saglasni sa direktivama EU. To je jasno rečeno i tu nema odstupanja. I u ovome zakonu direktiva o kojoj ste vi pitali, to je direktiva broj 2001/18 i tamo u poglavlju V tačno stoji ta definicija – namjerno. Molim vas to je jasna direktiva i jedna poruka iz Brisela sve mora biti usaglašeno i nema mjenjanja ni zareza, definitivno. Ali mi smo uveli jedan mehanizam da se ... da smo angažovali sve eminentne stručnjake u BiH koji se bave čitav ... tom problematikom, da kaže se – ima li nešto štetno ono što mi donosimo. I svakako ostavili smo tu prostora ako nešto ima, mi ćemo to braniti i u Briselu, pa zbog toga i jesno ravnopravan član Kodeksa minitarijusa(?). Znači, to je samo vama, da, da.

_____ (?)
/poslanik/

Uvažavam to, ali bih evo sad iskoristio priliku da vas upitam, a to je moj uvaženi kolega gospodin Džaferović na početku pitao. Ako je već vođeno toliko računa o svemu tome – Zašto u mišljenju ove evropske, Direkcije za evropske integracije stoji da je zakon djelimično usklađen sa aktima EU?

Dakle, nije usklađivanje izvršeno potpuno do kraja.

_____ (?)

Mi kad pristupimo EU onda to automatski prelazi u taj dio, to je to. Ono što se tiče lektorisanja, mi nemamo sada službe za lektorisanje, ali smo uzeli ugovorom o djelu lektore koji rade ovdje, koji znaju ovaj dio i pravno i upravno pravni i stručni i lektorisan i to se nalazi, znači sve su te nedoumice otklonjene i možda kad nekad još pogledate bilo koji proces o hrani kaže se – djelimično usklađen, tu je dok ne pristupimo tome.

Imate situaciju da imamo Pravilnik o aditivima koji ima 600 stranica i u međuvremenu dođe nova direktiva i mi te jednostavno direktive mjenjamo i radi se o kasnijim materijama koje moramo da promjenimo. To je to.

_____ (?)
Hvala.

_____ (?)

Hvala lijepo. I imamo još nacionalni propisi koji postavljaju nama mogućnost da donosimo nacionalne propise BiH. Ono što je, što mora biti usaglašeno sa direktivama ureda, kako hoćete, EU to zaista mora, jer ne možemo upravo je kolega moj zamjenik govorio, gdje imamo sada pitanje da zbog neusaglašenih propisa svaki dan u agenciji imamo proizvođače hrane koji ne mogu da izvoze u EU, zemlje EU jednostavno ljudi kažu mi ćemo se ubiti. Mi evo smo donijeli, pripremili 50, 30 propisa koje ćemo uputiti prema Vijeću ministara. Evo Pravilnik o jajima, biću konkretan.

Zamislite sada dođe vam proizvođač sa malim, velikim pakovanjima, donese pun sto jaja i kaže kako ja ovo da stavim na tržište BiH, kako da izvezem u drugu zemlju. Evo i to smo riješili. Usaglasili smo direktive EU i usaglasili EO sa našim institucijama u BiH.

Hvala lijepa, složena je problematika, možda malo i emotivnije idem, ali zaista je to pitanje koje imate od proizvođača svaki dan, a imate ono što kaže i kolega i pitanje izade – da li taj proizvod ima cijanid? Pa mi znamo šta je cijanid. Nema tu, ali ako izade u novinama i onda morate davati odgovore, a ti su odgovori svaki dan.

Hvala.

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepo.

Ko želi dalje da govori? Izvolite.

STOJKO VIDOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, cjenjeno predsjedništvo, koleginice i kolege.

Ja sam Stojko Vidović, profesor sa Univerziteta Banja Luka radim na Medicinskom fakultetu i držim nastavu iz predmeta Humana genetika i Molekularna biologija. ... nije neznajčajno da kažem da sam i supervizor DNK laboratorije ... Sticajem okolnosti od nekoga ko je smatrao ušao sam u tu ... koja je počastvovana da pokuša da napravi nešto što do sada nije ... Ja sam ubjeđen da nije ... nije savršen i da ... ali sam ubjeđen sa one stručne i one ... da je ovaj zakon jedna dobra osnova za mnogo toga što do sada kod nas nije ...

Ja podržavam sve ove diskusije koje su bile i one idu samo u prilog da ovaj zakon mora i treba da se donese. Kakva je procedura i koliko će to da traje to će vjerovatno ... odlučuju da procjene. Vjerovatno će trebati iz raznoraznih razloga pogotovo sa ove pravne strane i ovo što se tiče u ovoj državi odnos entiteta, zastupljenosti i td. da se neke stvari /ne čuje se od šuškanja papirima/.

Međutim što se tiče komentara koji su do sada bili tipa da je ovaj zakon naučna sramota, tipa da u Laboratoriji za testiranje GMO ... postoji, mislim da je to ... samom izvještaju da je zakon naručna sramota negira se uopšte sve ono što su ovi ljudi do sada uradili, a koji su dosta vremena proveli i pogotovo sa te stručne strane, bez obzira što je i moja malenkost, sticajem okolnosti tu mislim da je to jedna uvreda za nas. Koleginica koja ... koja raspolaže prilično netačnim informacijama, koja je u jednoj fazi edukacije i koja će sigurno izrasti u jednog dobrog stručnjaka, mislim da je pregrubo da na takav način proziva profesore, cjenjenog akademika Beberovića, profesora Hadžiselimovića i moje kolege. Mi jesmo profesori, a kakvi smo profesori to treba Što se tiče i mislim da je čak u ovoj verziji u kojoj ste spominjali zakona, koju vi imate, sve mi se više sviđa nema tu ... tog zakona, te verzije zakona ...

Što se tiče laboratorija za testiranje i akreditaciju laboratorija. Prvo je pitanje ko je sposoban da akredituje te laboratorije. Vi danas imate situaciju da u BiH postoje laboratorije koje nisu akreditovane a rade. Imate li vi u zdravstvu sve akreditovane laboratorije koje testiraju krvnu sliku i određene gene na ili a na osnovu rada tih laboratorija zasniva se rad kompletnog sistema zdravstva. Ja sam u medicini i radim na spoju biologija, molekularna biologija i medicina pa imam pravo o tom da pričam. Sticajem okolnosti ta DNK laboratorija koja radi pri međunarodnoj komisiji je prošla akreditaciju. I ta akreditacija je prošla međunarodnu akreditaciju jedne relevantne institucije koja ... i mogu vam reći da je to procedura koja zahtjeva prvo dosta finansijskih sredstava, drugo mora zahtjevati i zahtjeva toliko detaljno opis posla i rada da oni koji nisu u tom poslu to ne mogu da razumiju dok ne vide. Znači morate imati sve napisano od A do Ž, od ulaza materijala do izlaza materijala iz laboratorije, odnosno rezultate. I morate da imate fenomenalne sisteme zaštite materijala, distribucije materijala i na kraju morate da imate sertifikate koji će potvrditi relevantne institucije da je vaš rad, vaš ... da to neko cjeni, da je to dobar rezultat. I ta akreditacija se ne može tako lako i brzo uraditi. Ako budemo čekali na akreditaciju laboratorija, ja mislim da će proći još sigurno pet, možda i više godina ...

Druga stvar oko akreditacije, vi imate situaciju da u BiH nebitno na istoku, zapadu, sjeveru ili jugu ove države postoje određene institucije na nivou ovog ili onog ministarstva da daju akreditacije. Ko je to u ministarstvu i ko ga je provjerio da je relevantan ... znači, oprostite gospodo ako nekoga vrijeđam, ali danas ministar može biti gotovo svako. Ali profesor ne može, naučnoistraživački, relevantni radnik koji ima relevantne objavljene radove u naučnim časopisima, a to potkrijepljuje njegova biografija, to ne može biti. Prema tome i to je pitanje koje treba ... ko to može da akredituje i pod kojim uslovima. Da li akreditacija, primjera radi, nekog ministarstva federalnog bolja od akreditacije nekog ministarstva u RS ili obrnuto? To je pitanje, znači ako ćemo se baviti akreditacijom, onda trebamo ići putem da to uradi neko ko je priznat u svijetu za tu akreditaciju. Ali kažem to je put koji je prilično dug, mi do tada trebamo nešto uraditi.

Bilo je tu još nekoliko pitanja koja su me zagolicala, ali evo još ... da ne budem previše dug... Treba li nam unos GMO u BiH? Moj lični stav, ne treba, moj lični stav. Ali čini mi se da je stvorena jedna slika oko ovog zakona u nečijim glavama da je GMO otrovan. S druge strane ljudi koji imaju malo fleksibilniji pristup ovom zakonu i GMO kažu da to treba samo kontrolisati. Ja nigdje nisam čuo da je neko rekao da je GMO fenomenalan. To je neka modifikacija koja se u organizmu desila i koja nije na prirodan način proizvedena. I sve te neprirodne modifikacije imaju svoje posledice. Međutim ne možemo mi negirati postojanje

takvih organizama, kad oni postoje oko nas. Ja sam ubjeđen, evo gledam svima u oči, ja sam ubjeđen da u ovoj državi postoji genetski modifikovanih biljaka koje se uzgajaju i genetski modifikovane hrane koja je na tržištu. Ja sam ubjeđen, znači ne tvrdim to sto posto, ali evo ako se i kad se donese ovaj zakon, ja vjerujem da hoće i kad se krene u proceduru otkrivanja tek će onda doći do problema. Ja ne isključujem mogućnost da negdje u BiH ne postoji cjelo polje zasijano GMO kukuruza, pšenice, soje. Šta ćete uraditi ili šta će se uraditi kad se to otkrije? A ako zakasnimo još godinu, dve, tri čini mi se da će tih polja biti sve više. A vi imate, ako smijem da kažem, koliko danas se traga za tom konopljom i za tim travama od kojih se prave narkotici i s vremena na vrijeme se otkriju ... Prema tome ne bih sada širio u tom pravcu priču, ali samo želim da kažem da je ovaj zakon dobra osnova, da njemu treba raditi, da ga treba prilagoditi i uvrstiti sve ove sugestije koje su ... da u BiH mi moramo i trebamo imati taj zakon da bi samo mogli kontrolisati to šta ulazi i nakoji način se to ... distribuirano na tržištu. Mi to ne možemo zabraniti. Opet ponavljam ako bi to zabranili – šta ćemo s onim što je uvezeno?

Ja sam sticajem okolnosti svoju životnu karijeru naučnu započeo u instituciji ... u Sarajevu koja danas ima jednu finu laboratoriju za razvoj GMO, za ispitivanje GMO. Ja sam sticajem okolnosti učestvovao i u radu laboratorije koja je opremljena ... jer se bavim tim DNK analizama malo duže vremena pa neću reći da znam, ali razumijem. Prema tome ... mi smo došli do podataka da je od sto uzoraka koji su urađeni prije par godina 28 bilo genetski modifikovano. Po principu slučajnosti uzoraka koji su uzimani po terenu. Ali to se jednostavno nije moglo ili ako je došlo do sluha javnosti bilo je odmah osuđeno. Zašto? Zato što nije bilo nikakvih razloga, jednostavno nije se moglo stati u kraj i definisati šta uraditi sa tom hranom i s tim sjemenom. Ovaj zakon uz određene korekcije svih diskutantata i ovnih koji će diskutovati, ja smatram da se može jako dobro napraviti i smatram da može biti dobar za početak kontrole onoga što jedemo, onoga što se uvozi i onoga što bi neko sutra mogao da kaže, pa ako hoćete možete sutra imati instituciju koja će reći - oprostite molim vas hoću da zasijem genetski modifikovani kukuruz.

Kome ću ja da se obratim, ima li to igdje u zakonu. Ovaj zakon to ne reguliše, ali daje mogućnosti da se kao i mnoge druge stvari kroz pravilnike, podzakonska akta ... i to što je ... namjerno unošenje – šta to podrazumjeva? To koliko sam ja razumio, a evo tu ste pa vi recite svako svoje mišljenje naravno mi ćemo zaključiti u svojim glavama, da ovdje se niko ne tjera da uveze GMO, niko se ne nagovara da zasije GMO, niti se niko poziva da zasije GMO organizam u BiH. Nego se samo kroz ovo daje mogućnost ako bi neko tražio – šta da se radi? Onda će postojati naučna tjela, relevantne insitucije koje će reći – gospodo smatram da je, sto posto je koleginica Lidija i ko je još rekao, mi toliko imamo neiskorištenih površina, toliko imamo zemlje koju, selo ostaje pusto, ljude bježe u ... Sve je to ostalo toliko bogato a neobrađeno. Tome se treba okrenuti, ako ćemo zdravu hranu i ako ćemo nekakav aj da kažem zdrav život živimo. I ovo moramo imati zbog toga što pojedini lobi rade i što pojedine firme ... žele da naprave ... ovo je čista komercijala. O toj komercijali treba svako da nađe sebe, treba da nađe država da sebe zaštiti i svoje građane, treba da nađe laboratorija da, pokretačku snagu i istraživačku uključi u to i da relevantne ljude koje još nemamo, ima tu profesor ... doktor Trkulja i mnogi drugi koje ja ne znam, vjerovatno i ne znam ni sve laboratorije, ljudi se razumiju u to. Ali mi nemamo ... stručnjake u toj oblasti, ali imamo pojedine ljude koji su prilično ... mislim ne možete očekivati da se napravi savršen zakon i da sutra imate akreditovanu laboratoriju i da mi radimo ... Pazit, nekidan čitam, 600 hiljada humanih markera se radi u jednom institutu u Njemačkoj, u Americi, 600 hiljada humanih markera. Pošaljete ... uzorak krvi i oni će vam poslati rezultat za 15 dana šta

vas interesuje. Imate li predispoziciju za bolest, imate li predispoziciju za ovo, ono, kolika vam je sposobnost inteligencije i td. Ljudi su daleko otišli, a mi se bavimo toliko banalnim stvarima i stalno se vrtimo u krug ko je odakle, šta je predložio, šta je rekao a uopšte ne idemo u tom nekom zajedničkom cilju, a svi pričamo o nekom zajedničkom cilju. Hoćemo u tu Evropu, hoćemo taj zakon, hoćemo kontrolu, pa ako je svi kontrolišu moramo i mi kontrolisati. Ako je ne budemo ove godine kontrolisali počecemo za dvije, tri, pet. Ali za pet godina se stvar može bitno promjeniti ...

Ja se izvinjavam na malo oduženom vremenu, hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Neka, neka, ništa samo Vi izvolite imamo mi vremena još dovoljno. Ko dalje želi da govori?

Izvolite, izvolite, Vi. Izvolite. Neka je postavljeno, pa nek čeka samo vi raspravljajte nema problema, samo izvolite.

GORDANA

/ne čuje se/

... u smislu zakona slažem se znači ovaj, da treba vršiti kontrolu onoga što ... BiH tržištu i ... potrošač znači mogu birati kad kupujem određene proizvode na tržištu, da su oni označeni, da li su oni sa sadržajem GMO... Međutim ne slažem se sa ovim prvim djelom koji ... uvjete i procedure, da se uvozi znači ... pogotovo ovdje na ovim, poglavlj V koje kaže mislim da je neko iz ... znači namjerno unošenje GMO ... i postoje dvije varijante da odbor to odbije, ali ipak postoji varijanta da odbor to prihvati. ...ja smatram ako će ovaj zakon imati pozitivnu ocjenu da se to ne treba raditi bez prethodne suglasnosti, prethodnih ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vam lijepa.

A Vi ste trežili riječ, izvolite, a onda neka se pripremi - Ko je još tražio riječ? Evo možete opet, izvolite. Ma nema veze može, polako ćemo privoditi kraju ako nema novih govornika.

_____ (?)

... ja ću se zaista zahvaliti našem kolegi ... profesoru Stojku Vidoviću na informacijama i samo da dodam za razliku, mi smo imali ... ja mogu opet zaista da tvrdim pred ovim skupom da mi smo u našim istraživanjima, znači komercijalno mi smo radili ... prisustvo genetski modificiranih organizama. Znači nije, moj uvaženi prijatelj se malo ogradio, ali ja evo tvrdim da ih ima i to je dodatni argument da ... I ovdje zaista da pojasnim, znači, kada govorimo o genetski modificiranim organizmima i zaista ljudi koji se razumijemo u ovo struku ne govorimo o nekom negativnom aspektu toga, da se razumijemo. Znači ne bih, ... ne znam imala 70% modificiranog kukuruza, 70% modificirane soje, 70% uljane repice i drugih genetičke, 120 miliona hektara ... znači 10% ukupne površine obradive ... i taj trend, mislim žao mi je u brošuri koji smo napisali sve to ima jako lijepo ilustrirano, ovaj, da to može iako ... onaj možda nije došlo do šire

javnosti u pravom smislu te riječi. Ali znači ovaj zakon apsolutno ne uvodi, rekao bih, zakonske regulative i otvara vrata da onaj ko želi da konzumira nešto genetski modificirano, da li je to bilo ... kerakogeno, kancoregeno i td. ima čak profesora, poput uvaženo profesora Radmana iz Hrvatske koji tvrdi da je ta hrana zdravija od normalne hrane. Zašto? Zato što prolazi sve relevantne kontrole. Ova obična hrana dođe na pijacu i ne znate odakle je došla. Da li i u kojoj mjeri ima ovaj, teških metala, kako je zagađena, kojim pesticidima. Zapravo nemate pregled. Ova hrana znači prolazi sve relevantne kontrole i pojavljuje se na tržište i ovim zakonom se po prvi puta u BiH stavlja tačka da ona mora bit obilježena. Znači, pisaće GMO, jel je naše pravo, pravo kao potrošača da to uzmemo ili ne. Ako je jeftinija, ako je zdrava vjerovatno ćemo neko i uzeti.

Znači ne govorim o tom aspektu i ovaj, da vas podsjetim, znači sedamdesetih godina prošlog vijeka, ovaj, počeli su se lijekovi dobijati koji su od genetski modificiranih organizama, izuzev šefihije koli imate desetine lijekova, antibiotika, antitjela, vakcija i td. Niko to isto pitanje ne potencira, a svi to konzumiramo, odnosno upotrebljavamo kada smo bolesni. Znači, ovo ovaj zakon imaće jedan ... narednih podzakonskih akata, odnosno pravilnika, ali zaista ja želim da se zahvalim svim članovima ove radne grupe, svim uvažanim profesorima predvođeni ovaj, gospodinom Mačkićem, na jednoj izuzetnoj saradnji, na jednoj zaista velikom stupnju i kolegijalnosti i tolerantnosti i td. I mislim da bi trebao biti primjer i za druge zakone koji su ... ovdje na nivou BiH.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Izvolite Vi ponovo imate riječ, Vi se pripremite, vrlo kratko molim vas.

_____ (?)

Hvala.

Kada govorimo o slobodnom unošenju genetički modifikovanih organizama ... ovaj zakon ... Dakle prije unošenja genetski modifikovanih organizama u životnu sredinu oni testiraju na teritoriji BiH, to tačno određeni proizvodi.

/zajednička diskusija/

_____ (?)

... uvaženi profesor Stojko Vidović koga ja ... Vi navodite da sam ja izrekla niz neistina, a pošto sam mlada i entuzijastična moram se brantiti, ali ne navodite koje su to neistine. Koje su to netačne informacije koje ... unaprijed govorite neargumentovano. A ja i dalje, odnosno ovaj ... nije dobio odgovor na pitanje – Šta znači samkloniranje ?

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Evo ovako imam jednog direktno prozvanog koji se javlja, pa ćemo mu dati prednost. Profesore izvolite, a onda se pripremite Vi drugi, dakle, u prvom redu odavde, Vi se pripremite također. Ne, ne, ovaj gospodin se je prijavio, pa ćete onda Vi i tako. Ali sad ide kratko, sad je po minut.

_____ (?)

Evo vidite što je životna sudbina, čuli smo se a prvi put se srećemo na ovakvom mjestu, ali je i možda je i bolje što je tako. Jer ko zna zašto je to dobro. Evo ja, ja ću pokušati da zaključim ovo samokloniranje. Neću sebi dozvoliti definicije, objašnjenja i td. a neću prozvati profesora koji je rekao, ne znam da li je ta definicija i da li se te definicije trebaju u zakonu i td. ja predlažem draga kolegice da se ova stavka „samokloniranje“ izbriše iz zakona i da jednostavno tu ne postoji. Jer priča oko koloniranja, kloniranje ... , koja je moj profesor učio i jedan i drugi, je priča koja je mnogo ...

Pa evo da zaključimo s moje tačke gledišta da to izbrišemo i da se više oko toga ne raspravljamo. Ne znam jesam li odgovorio na sva pitanja, eto toliko.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro, dobro. Ovo je rasprava, hvala Vam. Profesore hvala Vam lijepa, nećemo, ne možemo sad dati odgovore na sva pitanja koja nekog interesiraju ovdje. Mi tražimo odgovore na pitanja koja nas interesiraju, vi ćete imati pauzu kasnije, ovaj, odnosno ovu zakusku dole malo da se osvježite, pa onda iskoristite priliku pa razgovarajte dakle svi između sebe i ovaj, razriješite sve te dileme.

Izvolite imate riječ. Vi se pripremite.

IVAN OSTOJIĆ

Poštovani predsjedavajući, kolegice i kolege, dame i gospodo.

Ja sam Ivan Ostojić dolazim sa Agronomskog i prehrambenotehnološkog fakulteta, Sveučilište u Mostaru, agronom uža specijalnost zaštita biljaka konkretno i tehnologijom.

Nisam danas htio posebno da ... ali evo na kraju ove diskusije, odnosno javne rasprave jednostavno osjetio sam potrebu da u ime agronoma, zaštitara kažem par riječi vezanih za ovaj zakon, a i sam sam član radne skupine koja je radila na izradi zakona i pravila što već kako je već danas nekoliko puta pomenuto do 20 miliona hektara GMO usjeva, ... najvećim djelom ... i mi zaštitari ne možemo riješiti. Da li je i da li oni biti ... ne daje pravi odgovor, ali ono što je bitno, bitno je i već ovaj zakon je kontrolni zakon, zakon koji kontrolira ono što imamo i što ... kolega Trkulja, kolega Bajović, već nekoliko puta ističu da danas jednostavno u BiH ni sami ne znamo što imamo. Oni, njih dvojica rade u laboratorijama koji su osposobljeni i koji imaju mogućnost da rade kontrolu, a i sami oni znaju možda puno više toga nego što su danas i rekli, što ulazi ... što imamo u BiH. A jednostavno na strani toga Da li ovaj zakon treba danas ovdje

da doživi fijasko pa opet čekamo godinu, dvije, tri, da se ponovo sastanemo ovdje u ovoj dvorani pa da diskutiramo? Zakon, niti jedan zakon nije idealan, ali smatram da ovaj zakon daje realne osnove da kroz podzakonske akte i druge pravilnike uradi, uredi ova problematika.

Nekoliko puta je potencirano pitanje laboratorija, odnosno da li i kako i na koji način specificirati te laboratorije. Pa mislim da te dvije laboratorije ovdje su opremljene, a kolega Trkulja je rekao da njegov suradnik ... jednostavno i laboratorija u Banja Luci je opremljena, to može raditi, ali nema tu zvaničnu certifikaciju. Kad će je imati to je pitanje vremena, ali jednostavno laboratorije u Sarajevu i laboratorija u Banja Luca bi danas, odnosno već rade i mogu raditi.

Drugo ono što je potencirano, to naučno vijeće koje će sutra biti u prilici, odnosno biti formirano ... od ljudi koji se bave tom problematikom, odnosno ljudi kojima je uža specijalnost vezano za ovo pitanje. Koliko mi danas u BiH imamo uistinu ljudi koji mogu ući i koji su kompetentni da se nađu u tom vijeću? Da li su, da li ih ima više iz Federacije ili RS i možda ovo što ste Vi potencirali, da li to mora biti brojčano određeno? Pa ja sam prije svega stajališta da moraju tu ući ljudi kompetentni, da li će imati više ili manje iz jednog entiteta mislim da je to najmanje bitno. Da li neko u Distriktu Brčko može biti sada ući u to vijeće ja ne znam, ali jednostavno biografije ljudi koji budu kandidirani će odrediti da li će ući ili ne. A sad odatle će biti više odnosno da glavni kriteriji za ulazak u ... ono što rade, a ne da li netko, da li, da li mora biti pet, šest iz jednog entiteta.

... jedan mali doprinos ovoj raspravi i opet ponavljam ne bih volio da neki ljudi shvate ovaj zakon ... takve rasprave, pa ... jer smo htjeli u najkraćim crtama pisano jezikom koji svak ... ne previše stručnim da se jednostavno pojašni problematika GMO. ... brošure su rađene, one su ... od dva vrsna i eminentna stručnjak, odnosno ... koji imaju bilo kakvih predrasuda o tome da malo bolje pročitaju te brošurice, brošure ... toga jasnije.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama, ovaj, na ovoj diskusiji. Evo ja sam već, ne znam kako će to na komisiji proći, ali već sam pripremio dakle, ovaj amandman ovdje se kaže – Koji se biraju isključivo između eminentnih naučnika i stručnjaka iz oblasti mikrobiologije, genetike, medicine i td. svih ovih struka koje stoje ovdje. I ja tražim da se briše ovo „po 6 iz oba entiteta i 2 iz Brčko distrikta“ ali sam ostavio da budem dostojan, dakle, do kraja ovaj dio da se svako osjeća komotno, je li tako. Ostavio sam ovo koje govori „vodeći računa o ravnopravnoj zastupljenosti svih naroda“ to sam dakle, ostavio. Da neko ne misli da imam zlu namjeru, ovaj i pripremio sam takav jedan amandman. Jer ja smatram da ne treba unositi, da nije moguće izabrati na osnovu isključivo stručnog kriterija ukoliko postoje ograde. Ovo su duple ograde koje postoje u zakonu, ja sam jedne uklonio, a ostavio ove koje relaksiraju odnose u BiH. Mislim morate nas malo razumjeti, ovo je problematika koja je najmanje vezana za ovo i meni je žao što se povodom ovog zakona otvara ovo pitanje. Ali mi u BiH moramo biti jako senzibilni i spram ovih pitanja i voditi računa o njima i vama slati poruke da birate među vama najbolje, ovaj, koji će najbolje uraditi posao u ovoj zemlji. Dosta nam je više ograda.

Ja sam spreman da se briše i ovaj zadnji dio, ali neću, biću protumačen kako ne treba, ovaj i namjerno to neću da brišem. Jer imam iskustva dovoljno.

Izvolite, direktore, ali o tome treba da se odluči već ovo je samo razmišljanje, prijedlog je oficijelno ovakav kakav je na stolu.

_____ (?)

Hvala predsjedavajući.

Ja ne bih ... bio bih velik grijeh otići danas, da se lično u ime Agencije za sigurnost hrane BiH ... zahvalim akademiku Berberoviću, profesoru Hadžiselimoviću koji je otišao, žao mi je. Konsultacije koje smo imali zamjenik i ja svaki dan sa našim uvaženim akademikima i profesorom ... da li smo odabrali pravi tim koji će iznijeti ovaj teret. Ovaj teret se zove, rezultat imate ja se evo koristim priliku da se zahvalim Vama kolegginice imaćemo priliku, možete samo zamisliti kako je nama bilo, mi bi znali svaki dan raspravljati o ovome, diskutovati, naći se u situaciji gdje morate da poštujete sve propise u BiH, sve zakone, a napraviti ovo sa stručnjacima, naučnicima, koji sigurno neke oblasti malo drugačije gledaju. Znači, meni je drago, zahvaljujem se svima vama, bili su to teški razgovori čitavu godinu dana i zaključak ove grupe, ekspertne grupe svakako uz još eminentne stručnjake koje ćemo uključiti je bio i zahtjev da se dalje nastavi u onom djelu koji se zovu podzakonski akti i oni su to rekli potpisati i uputiti prema Vijeću ministara. To je situacija koji danas imamo. Hvala vama, sve dodatno što treba po pitanju ovoga kao predlagač ovoga zakona mi vam stojimo na raspolaganju u svim ... ili bilo koji odgovori koji trebamo dati. Da ... poseban uvid u domu agencije to su registratori i registratori radnog materijala u ... svrhe ...

Još se jednom zahvaljujem akademiku kojem sam dolazio u bolnicu kada je bio bolestan da se izvrše neke konsultacije i kući ... našao vremena da uvijek oko toga porazgovaramo i to su zahtjevali gospodine akademiče vaši ...

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepa.

Da li još neko želi da govori? Hoćete Vi, izvolite. Ajde, možete.

_____ (?)
/ne čuje se/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ja ću Vam reći sve na kraju ovaj, ja ću vas uputiti sve vas koji ste danas govorili kako možete dalje vaše diskusije opredmetiti u amandmane ako želite i tako. Ali da vidimo ima li još rasprave.

Ako se više niko ne javlja za riječ, ja bih vam se zahvalio na vašem prisustvu, nećete se ljutiti ako ja posebnu zahvalnost uputim profesoru Berberoviću koji je ovdje prisutan, Vaše

prisustvo nam puno znači, dakle, ovdje i njegovo učešće u ovome svemu. Za sve članove komisije ja sama dakle u to uvjeren, ubjeđen. Ja na ovaj način zaključujem ovu raspravu, hvala vam svima koji ste učestvovali u raspravi. Mladoj dami posebno koja je unijela živost u ovu raspravu ovdje danas. Ako je bila u pravu onda jel, dvostruko hvala, ako nije bila u pravu to će kazati, jel ljudi koji se razumiju u oblast, ja to ne znam ocjeniti prema onome što sam čuo do sada od ljudi koji imaju iskustva biće po svoj prilici da je ovo drugo, ali ne smijem tvrditi ništa. Ovaj, u svakom slučaju ja vas molim vi povedite tu raspravu, ovaj, na drugom mjestu sada ona već poprima karakteristike nečega što mi teško možemo razumjeti ovdje parlamentarci, pa je i džaba voditi pred nama. Pa ako to, ako to, bude rezultiralo nekim novim rješenjima mi smo spremni zaista sve ono što vi smatrate da je bolje da ugradimo u ovaj zakon.

Procedura je sljedeća, kada je budućnost ovog zakona, odnosno prijedloga u pitanju, mi ćemo u roku od 15 dana održati sjednicu Ustavnopravne komisije i od danas pa za tih 15 dana svi koji ste govorili danas ovdje, svi vi znate ponekog od poslanika, zastupnika kako god hoćete ili delegata u Domu naroda. Nas ima, dakle, 42 u Predstavničkom domu, ima 15 u Domu naroda, vi se možete obratiti bilo kome od tih ljudi sa vaših područja, svi su to ljudi koji dolaze iz izbornih jedinica. A možete i nekim drugim, kome god hoćete niko vas odbiti neće, da mu ponudite svoj prijedlog amandmana koji će biti u skladu sa vašim viđenjem budućeg teksta zakona. Šta je to što treba da se promjeni, to je način da vaše mišljenje i vaš stav ukoliko želite dakle, da uđe u daljnju proceduru bude predmetom daljnje rasprave i bude predmetom daljnjeg odlučivanja. Dakle, to mora preuzeti neko od poslanika, odnosno zastupnika i unijeti u Parlament kao svoj prijedlog.

Mi ćemo svakako danas na osnovu onoga što smo procijenili da je rezultat rasprave sami odlučiti hoćemo li ulagati koje amandmane ili ne, ja sam već rekao da sam napravio prijedlog amandmana koji treba biti otkucan samo da ga još potpišem. I rekao sam kakav je. To naravno važi i za ostale kolege. Dakle, imate 15 dana od danas nemojte voditi računa, nemojte držati se ovih 15 dana, smanjite malo rok, bojim se rokovi su striktni ovdje, oni su precizni kod nas. Neka to bude recimo da se u narednih desetak dana trebate završiti ovo o čemu sam vam govorio. Ako imate problem ne možete nikog naći od poslanika, ovaj, onda se obratite našem Sekretarijatu pa ćemo se mi, našem Igoru Bajiću, pa ćemo se mi sami pobrinuti da nađemo nekog ko će formalno staviti potpis, a iza vaših amandmana.

To je dakle procedura, nakon toga slijedi sjednica Ustavnopravne komisije i poslije sjednice zakon sa izvještajem komisije ide na sjednicu Predstavničkog doma. Ista ova procedura nakon Predstavničkog doma samo ona mnogo kraće traje, ali je ista identična je se obavlja u Domu naroda. Ustavnopravna komisija Doma naroda, Dom naroda i poslije toga imamo ili nemamo zakon. Ja se nadam odmah profesore da ćete, da ćemo imati zakon.

Izvolite profesore.

_____ (?)
/ne čuje se/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Kako da ne izvolite profesore. I bolje je da Vi završite. Vjerujte mi.

_____ (?)

... da se govori, da se razgovara i da se sve stavi pod lupu u javnosti i razgovora i stručnosti i svega, ali kako je ono pjesnik rekao – ubi ga prejaka riječ. Da ne bude tako, da ne zaključimo sa nekim koleginicu lično poznajem i imamo do sad jako lijepu saradnju, nadam se da će biti tako. Potpuno sam razumio ono šta je ona željela da kaže u definiciji samokloniranja i koji je ona nam ... ja bih tu primjedbu u potpunosti uvažio i moglo bi da se tako kaže da ovdje stoji samokloniranje koje se sastoji od uklanjanja cjelokupnog nukleinske kiseline iz ćelije organizma i svega može i ne mora slijediti cjelog tog enola. Da tako stoji moglo bi da se tumači da stoji ćelija bez potpuno bez nukleinske kiseline. Međutim radi se o prevodu i potpuno shvatam njenu primjedbu i uvažavam je da ovu definiciju još malo pojasnimo, da je bolje prevedemo preciziramo, ali molim vas ko radi taj i pogriješi uvijek on može još i bolje. ... uvaženog akademika Berberovića ili da poslušamo ovaj pedlog profesora Vidovića koji je rekao da se potpuno ta definicija ukloni, međutim ona se nalazi u Evropskoj direktivi i zato smo je ovdje stavili. Ali zaista da to zaključimo u jednoj akademskoj atmosferi, kao kolege, kao prijatelji da ne bude zaista te neke prejake riječi.

Hvala vam najljepša.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Odlično. Svaka vam čast. Hvala Vam profesore.

Ja mislim da sad imamo jedan konkretan još prijedlog, ovaj, vezano za ipak dakle povlačim riječ neće biti da niste baš bili prema onome što sam ja mogao da vidim u pravu, je li, ima dobro je kad se otvori rasprava. Meni je drago kad se otvori rasprava.

_____ (?)

... ovaj, ja znam i sretna sam zbog toga da vi svi duboko u sebi znate da sam ja u pravu. To osjećam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Odlično. Hvala Vam lijepa. Eto tako ja vama prepuštam da vi izvedete i takve zaključke, je li. Ja bih vas zamolio ovako, dakle, ovdje smo sad dobili koliko ja vidim saglasnost svih eksperata u pogledu jednog pitanja koje se pominje u zakonu. Direktore, ja bih zamolio Vas i zamjenika vašeg da Vi zajedno sa našim profesorima uz naravno presudno učešće profesora Berberovića, a na to su se pozvali i svi ovdje koji su učestvovali to uopće nije sporna stvar, a vidite da li ima potrebe za promjenom ovoga o čemu smo govorili vezano za ovaj član i ako ima koja je to vrsta promjene da se to definira kako treba, ovo je stručna stvar, poslanici ovo ne znaju. I da se u roku od ovih 10 dana to donese meni ja ću uložiti i taj amandman. Dakle, ali da bude ovaj put, dakle, neka direktor ovo je put, direktor i zamjenik zajedno sa profesorima ovaj, vašom koleginicom naravno uz superviziju profesora Berberovića neka se to definira ako treba, ako ne treba nikom ništa, ako treba onda to donesite i ja ću to prihvatiti kao svoj amandman.

Možete i bilo kome drugom ako nećete meni, evo ja vas pozivam da ste, da možete da dođete do mene.

Hvala vam lijepa, na ovaj način ja zaključujem današnju javnu raspravu, a pozivam vas u prizemlje ove zgrade u jednu prostoriju do restorana gdje je pripremljeno jedno malo osvježenje. Ja sam uvjeren da smo mi svi to skupa danas i zaslužili.

Hvala vam živi i zdravi bili.